

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Hrad Hazlov a ministerialita na Chebsku

Eliška Heppnerová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra archeologie

Studijní program Archeologie

Studijní obor Archeologie

Bakalářská práce

Hrad Hazlov a ministerialita na Chebsku

Eliška Heppnerová

Vedoucí práce:

PhDr. Josef Hložek, PhD.

Katedra archeologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomáhali při tvorbě této práce.

Obsah

1. Úvod	3
2. Přírodní podmínky.....	5
2.1 Geomorfologické podmínky.....	5
2.2 Geologické podmínky.....	5
2.3 Pedologické podmínky	6
2.4 Hydrologické podmínky	6
2.5 Klimatické podmínky	7
2.6 Vegetační podmínky.....	7
3. Dosavadní bádání na lokalitě	9
3.1 Archeologický výzkum v letech 2001 a 2003	9
4. Ministerialita na Chebsku.....	12
4.1 Stručné dějiny Chebska	12
4.2 Vznik ministeriality.....	13
4.3 Ministerialita na Chebsku.....	16
4.4 Shrnutí.....	18
5. Dějiny lokality.....	19
5.1 Popis lokality	19
5.2 Původ Hazlovského rodu.....	20
5.3 Písemné prameny	20
5.4 Majitelé hradu.....	24
6. Stavební vývoj hradu.....	27
6.1 Stavební vývoj	27
6.2 Západní palác	29
6.3 Jižní palác	29
6.4 Východní křídlo (pivovar)	31
6.5 Kostel Povýšení sv. Kříže	34
6.6 Věž.....	35
6.7 Srovnání stavební podoby s dalšími ministeriálními hrady.....	37
6.8 Shrnutí.....	38
7. Archeologický výzkum v roce 2015	39
7.1 Okolnosti výzkumu.....	39
7.2 Sonda č. 1	39

7.3 Sonda č. 2	39
7.4 Sonda č. 3	40
7.5 Sonda č. 4	40
7.6 Metoda výzkumu.....	40
7.7 Keramické třídy	40
7.8 Další nálezy.....	42
7.9 Absolutní datace nálezů	42
7.10 Zhodnocení výsledků.....	42
8. Závěr.....	44
Literatura.....	46
Prameny	46
Literatura.....	47
Resumé.....	50
Přílohy	52
Tabulka reprezentativních keramických zlomků.....	52
Katalog nálezů	54
Obrazová příloha	102

1. Úvod

Hlavním předmětem zájmu této práce je hrad Hazlov a jeho historický, archeologický a ekonomický vývoj (obr. 7) Významnou složkou pro uchopení rozvoje této lokality je vývoj majetkové držby. Hlavním zdrojem pro poznání tohoto sídla jsou písemné prameny, a to primárně Monumenta Egrana od autora H. Gradla z roku 1886, který se převážně opírá o soudní záznamy a smolné knihy. Důležitým zdrojem poznatků se stává i archeologický výzkum provedený v roce 2001 a 2003 pod vedením Evy Kamenické a Lindy Foster a také stavebně historický průzkum, který byl uskutečněn v roce 1975. Stavebně historický průzkum poskytl nové informace o stavební podobě hradu. Následný archeologický výzkum odhalil několik fází pohřbů kolem kostela a přispěl také k lepšímu poznání stavebního vývoje a historické podoby hradu. Toto sídlo bylo součástí ministeriální soustavy.

Vlastní počátky ministeriality sahají do doby francké říše, v jejíž prvotním pojetí označuje podobu neopevněného sídla doby karolínské až po pozdější podobu štaufských hradů. Někdy je tento pojem mylně zaměňován za stavební formu sídla, se kterým se můžeme setkat jak v české, tak v německé literatuře (Durdík 1999, 131). Počátky ministeriality jsou spjaty s nesvobodným postavením jeho představitelů, kteří byli podřízeni své vrchnosti. V této funkci zajišťovali primárně funkce vojenské, správní a hospodářské. Jejich pán je odměňoval za jejich spolehlivost služebním lénem. Ve 12. století v souvislosti s obecnou krizí panské moci dochází k převodu těchto finančních dávek do sféry dědičné (Kubů 1981, 390). Tato změna je dovršena ve 13. století, kdy dochází k plnému setření rozdílů mezi svobodnou šlechtou a ministeriály. A následuje postupné splnutí těchto dvou skupin (Kubů 1997, 15).

Další příspěvek pro poznání tohoto feudálního sídla přináší výzkum Michala Beránka z roku 2015, který je předmětem zájmu této práce. Během tohoto výzkumu bylo zkoumáno předpolí hradu v rámci předstihového výzkumu v souvislosti s plánovanou rekultivací zmíněné plochy a následného vzniku parku. V rámci výzkumu byly položeny 4 zjišťovací sondy. Nejvýznamnější pro poznání této lokality se stávají

sonda č. 1 a č. 4, ve kterých byl nalezen převážně keramický materiál, na jehož základně budu interpretovat tyto situace.

2. Přírodní podmínky

2.1 Geomorfologické podmínky

Hazlov patří do okresu Cheb a ten je nejzápadněji položeným v rámci České republiky. Z územně správního hlediska spadá toto území do Karlovarského kraje a jeho rozloha je 933 km² (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 126). Vzhled této krajiny je velmi rozmanitý. Ve střední části chebského okresu je rovina Chebské pánve. Jihozápadní část ohraničuje Český les a Podčeskoleská pahorkatina. Její severovýchodní část obklopují Smrčiny, které tvoří linie Chebské pahorkatiny, Ašská vrchovina a Hazlovská pahorkatina. Na jejím severu ji uzavírají Krušné hory. Rovnou část pánevní oblasti na jihovýchodě lemuje Slavkovský les (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 128). Hazlov leží v Krušnohorské hornatině, která se dále člení na menší celky Smrčiny a Krušné Hory. Smrčiny se dělí na Ašskou vrchovinu, Hazlovskou pahorkatinu a Chebskou pahorkatinu. Krušné Hory tvoří Klínovecká hornatina (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 27). Hazlovská vrchovina zaujímá plochu 109 km² a člení se na Blatenskou vrchovinu, Velkolužskou vrchovinu a Vojtanovskou pahorkatinu se střední nadmořskou výškou okolo 551,2 metrů. Lokalita se nachází na Vojtanovské pahorkatině, kterou tvoří rozsáhlý zarovnaný povrch ležící v nadmořské výšce 550 metrů (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 36).

2.2 Geologické podmínky

Západní Čechy, stejně jako většina České republiky, spadá pod větší nadřazené regionálně - geologické jednotky, které jsou nazývané Český masiv. Vegetační pokrývku krajiny ovlivňují především geologické a klimatické podmínky oblasti a také lidské činnosti. Většinu území zarůstají bučiny, které v poslední době nahrazují kulturní lesy. V nich převažuje smrk. Koncem 20. století byla snaha o obnovení přirozené skladby lesa a začaly se zde vysazovat buky a několik druhů listnatých stromů. Jedná se především o dub, břízu bělokorou a borovici lesní. V nižších polohách jsou rozšířené

kyselé březové a borové doubravy (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 132). Z regionálně-geologického hlediska se tato oblast dělí na moldanubikum a saxothuringikum. Lokalita se nachází v oblasti saxothuringika. Ta zaujímá velké územní části Chebska, Karlovarska a Sokolovska (Rojík 2016, 22). Tvoří ji regionálně metamorfované sedimenty a vulkanity staroprvohorního a prekambriického stáří. V menší míře se zde vyskytují i pestřejší druhy horniny jako amfibolity, kvarcity, skarny a erlany (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 19).

2.3 Pedologické podmínky

Na Vojtanovské pahorkatině převládá nejrozšířenější půda v České republice, kambizemě. Charakteristické půdní typy zde tvoří pseudogleje, hydromorfní půdy a pseudogleje pelické (Tolasz 2007, 142). Na nejvyšších místech jsou silně kyselé podzoly. Ty jsou řazeny k půdám, u kterých díky procesu morfogeneze došlo k migraci sesquioxidů z horního horizontu do spodního. To vedlo ke vzniku eluviálního podzolového horizontu a iluviálního spodního horizontu. V nižších polohách převažují kryptopodzoly (Zahradnický-Mackovčín a kol. 2004, 53). Mimo podzolové a hnědé půdy se na tomto území vyskytují vývojově nejmladší stádia půd. Jsou to litozemě a rankery. Litozemě mají mělký minerální humusový horizont. Naopak rankery tvoří silnější vrstva melanchického humusového horizontu (Zahradnický-Mackovčín a kol. 2004, 53).

2.4 Hydrologické podmínky

Území Karlovarského kraje lze rozdělit na čtyři hlavní typy hydrogeologické skupiny. Jsou to zvrásněné struktury barrandienu, struktury tvořené metamorfity a vyvělinami, neovulkanity Doupovských hor a platformní artéské pánve. Zkoumaná lokalita spadá pod struktury tvořené metamorfity a vyvělinami Krušných hor, Smrčín a Slavkovského lesa. V této struktuře se podzemní voda vyskytuje v podpovrchovém rozpukaném a zvětralém pásmu. Díky zlomovým liniím vystupují z podzemí termální

vody a CO₂ a vznikají kyselky (Zahradnický-Mackovčín a kol. 2004, 48). Lokalita i její okolí je odvodňována Hazlovským potokem. Jedná se o levostranný přítok Slatinského potoka. Délka jeho toku je 5,3 kilometrů a jeho plocha je 6,1 km². Potok pramení v těsné blízkosti česko - saské hranice ve Smrčinách ve Spolkové republice Německo v nadmořské výšce 705 metrů. Územím České republiky protéká jen pár metrů a poté dosahuje státní hranice. Po hranici teče 250 metrů jihozápadním směrem a u jeho břehů se rozprostírá chráněná přírodní památka nesoucí název U cihelny. Dále teče do Hazlova a následně se vlévá do Slatinského potoka (Vlček 1984, 245).

2.5 Klimatické podmínky

V Karlovarském kraji převládá mírně teplé podnebí. Dalším důležitým činitelem ovlivňující podnebí je členitost reliéfu. Tato oblast je geomorfologicky velmi pestrá a díky tomu jsou na tomto území značné rozdíly v podnebí. (Neuhäuslová 2001, 2). V nižších a středních polohách dosahují průměrné roční teploty vzduchu 6 - 7 °C a v horských a vyšších polohách se průměrná teplota pohybuje okolo 4 - 5 °C (Tolasz 2007, 38). Počet mrazových dnů se v ročním průměru pohybuje okolo 120 - 160. Počet letních dnů je daleko menší a pohybuje se jen mezi 10 - 30 dny (Tolasz 2007, 44).

2.6 Vegetační podmínky

Pestré fyzicko - geografické podmínky Karlovarského kraje ovlivňují charakter vegetačního pokryvu. Rostlinnou skladbu mimo jiné ovlivňují vegetační fenomény (vrcholový, krasový, údolní a hadcový). Toto území bylo stejně jako celá střední Evropa pokryto různými typy lesů. Značná část území se řadí do metofytika, což jsou oblasti opadavého listnatého lesa (Zahradnický - Mackovčín a kol. 2004, 54). Současný stav vegetačního pokryvu je výsledkem jeho spontánního vývoje, ale především činnosti člověka. Při doznívání posledního glaciálu se z tohoto území začala rozšiřovat borovice lesní (*Pinus Sylvestris*), líska obecná (*Corylus avellana*) a později také smrk ztepilý (*Picea abies*). Činnost člověka, především rozsáhlé odlesňování, způsobila šíření mnoha

nelesních druhů, což narušilo přirozenou skladbu vegetace. Les je oproti původnímu naprosto změněn. Původní rozsah lesů se snížil o 2/3 a ty byly nahrazeny převážně loukami. Momentálně se les skládá ze smrků (*Picea abies*), modřínu opadavého (*Larix decidua*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a importu ze zahraničí, akátu (*Robinia pseudacacia*) (Zahradnický-Mackovčín a kol. 2004, 56).

3. Dosavadní bádání na lokalitě

3.1 Archeologický výzkum v letech 2001 a 2003

První archeologický výzkum na hradě Hazlov proběhl v listopadu v roce 2001 a v červnu 2003 pod vedením archeologického pracoviště Státního památkového ústavu v Plzni. Vedoucími tohoto výzkumu byla Eva Kamenická a Linda Foster a aktivně se účastnil i Vilém Knoll a Tomáš Karel, kteří publikovali článek o tomto výzkumu v Chebském sborníku (Foster – Karel – Knoll 2003, 24). V rámci archeologického výzkumu byl očištěn úzký podélný prostor mezi východní zdí paláce a kostelem, který obsahoval románský portál. Díky tomu byl potvrzen průběh zdiva severojižním směrem a byla objevena část zdiva, s největší pravděpodobností románského, jež vedlo jihozápadním, respektive severovýchodním směrem (obr. 8). Tento pozůstatek po románském zdivu byl souběžný se severní hranou ostrožny a uzavíral areál hradu ze severu. Jedna ze sond byla umístěna kolmo na románský portál a její velikost byla přibližně 1 čtverečního metru. Díky tomu byl objeven žulový práh vstupu, který byl původní (Foster – Karel – Knoll 2003, 24).

Tato sonda odhalila také pozůstatek po tenké vrstvě „životní špíny“, jejíž úroveň byla totožná s úrovní prahu. Neobsahovala žádné nálezy, ale ve stejné úrovni byla nalezena vrstva malty s kameny, nacházející se přímo před prahem, která mohla být předzákladem pro práh. Obsahovala čtyři střepey datované zhruba do 14. století. V těsné blízkosti prahu byla objevena kúlová jamka datovaná pomocí keramiky na přelom 13. a 14. století, ale nebyly odhaleny žádné stavební návaznosti na tento objekt. Na jižní zeď obsahující portál navazuje zeď probíhající směrem severozápadním a jihovýchodním, ale prostor sondy nebylo možné rozšířit, a proto nemohla být vyřešena otázka její chronologické a stavební návaznosti na okolní stavby. Ani po začištění nebyl viditelný spoj portálu se stěnou. Pravděpodobně byla stěna přistavěna k portálu druhotně pomocí připojovací spáry. Sonda vedená kolmo na románský portál dále odhalila kontinuální pohřbívání probíhající mezi kostelem a palácem. Hřbitov měl pravděpodobně návaznost na starší sakrální stavbu, která zřejmě stála v jižní části dnešního kostela sv. Kříže. Pokračovala směrem východním,

tedy do prostoru současné jižní části lodi kostela. Během výstavby a stavebních úprav kostela vznikla slabá vrstva tvořená sutí a stavebním odpadem. Pod ní byla objevena přibližně 0,8 metru silná vrstva s pohřby (Foster - Čiháková 2004, 6).

V této vrstvě byly celkem tři úrovně pohřbů a obsahovala pět nekompletních koster. Během barokních stavebních úprav kostela, probíhajících v letech 1687-1688, byly 3 kostry částečně poškozeny. Všechny nalezené kostry byly uloženy v poloze na zádech s hlavou směřující na západ a jejich ruce byly překřížené pod hrudníkem. Jedna kostra, stratigraficky nejstarší, měla ruce uložené paralelně pod hrudníkem. Pohřby byly až na jednu výjimku bez milodarů. Milodary byly objeveny u kostry dospělého a poměrně vysokého jedince, jehož pohřeb byl datován do nejstarší fáze pohřbívání na tomto pohřebišti. Jednalo se buď o ženu nebo muže ve věku 30–40 let, jehož výška dosahovala 168,9 cm. Milodarem byl bronzový háček se sponou, jenž byl umístěn v oblasti krční páteře. U žádného z pohřbů nebyly patrné zbytky po dřevěné rakvi, ale nalezeno bylo malé množství kovaných hřebíků, které měly obdélný průřez (Foster – Karel – Knoll 2003, 24).

Nejstarší hrob pochází z 15. století, což bylo možné datovat díky dvěma zlomkům keramiky, které byly v zásypu hrobu. Tento zásyp obsahoval z větší části zlomky keramiky datované do pozdního 13. až do průběhu 14. století. V zásypu nejmladšího hrobu bylo nalezeno sedm zlomků keramiky, které jej datují do 15. – 16. století a pravděpodobně může být i mladší. Tento hrob narušuje vrstvy obsahující keramiku z pozdního 13. - 14. století. Rozpoznaná stratigrafie pohřbů umožnila rozlišit tři fáze pohřbívání (obr. 9). Nejstarší úroveň hrobů datovaná do pozdního 13. až do 14. století, byla zahlobena přibližně do 0,8 metrů a pohřby z ní pocházející byly umístěny v jedné úrovni (Foster – Karel - Knoll 2003, 24). Uloženy byly na písčitojílovitém podloží přecházející v tvrdý jíl. Tato nejstarší úroveň pohřbů byla situována na úroveň jílovitého podloží, které bylo velmi pevné. Uložení druhé fáze pohřbů bylo situováno o trochu hlouběji než první fáze, a tím došlo k narušení starších pohřbů (obr. 10). Nejmladší úroveň pohřbů byla uložena v malé hloubce na úrovni prahu a díky tomu došlo k zvýšení terénu hřbitova. Pohřby byly uloženy tak, že přímo lemovaly stěnu paláce (Foster – Karel – Knoll 2003, 25). Výše zmiňovaný románský portál byl zazděný

pravděpodobně v průběhu 15. století v návaznosti na nejmladší fázi pohřbívání, které bylo situováno do prostoru před ním (Foster - Čiháková 2004, 6).

Keramický soubor, který byl získán ze sondy mezi západní stěnou kostela a románským vstupem, byl velmi zlomkovitý (obr. 11). Celkem obsahoval 87 zlomků keramiky datované do přelomu 13. a 14. století. Jen 9 z těchto fragmentů keramiky byly okraje, dalších 10 mělo výzdobu nebo to byl tvar, který je chronologicky citlivý. Jednalo se o keramiku redukčně pálenou a hlavní příměsí byla slída. Její barva byla šedohnědá, šedá až černá a malé množství zlomků bylo pálených z bílé kaolinické hlíny. Soubor nalezené keramiky je totožný s keramikou vyskytující se na Chebsku v daném období. Z nalezené keramiky osm zlomků pochází z 15. až 16. století a sedm zlomků bylo datováno do 17. až 20. století. Mimo keramiky jsou v souboru zastoupeny fragmenty střešní krytiny pálené a břidlicové, hřebíky z rakví, okenního skla a jedna železná šipka s listovitým hrotem (Foster - Čiháková 2004, 7). Fragmenty střešní krytiny a okenního skla zřejmě souvisí s úpravami hradu, které proběhly v mladších obdobích. Z nejstarší fáze existence hradu nebyl nalezen žádný keramický materiál (Foster – Karel – Knoll 2003, 28).

Všechny nálezy z archeologického výzkumu jsou uloženy v muzeu v Chebu a lidské pozůstatky byly předány Národnímu muzeu v Praze, kde byly umístěny do depozitářů antropologického oddělení (Foster - Čiháková 2004, 7).

4. Ministerialita na Chebsku

4.1 Stručné dějiny Chebska

Chebsko leží v kotlině a ta je obklopena ze západu Halšovským pohořím, ze severu Krušnými horami, z jihu Českým lesem a ze severozápadu Smrčinami. Největší územní rozsah mělo Chebsko za vlády pánů z Vohburku kteří pocházeli ze severní marky Nordgau. V té době patřily k tomuto území oblasti franského předhůří, Smrčiny, Horní Falce a jižní výběžek Vogtlandu. Během dalšího historického vývoje došlo k postupnému zmenšování území až do dnešní podoby (Kubů 2006, 33).

První písemná zmínka o Chebu pochází z 13. února 1061, kdy je na listině Jindřicha IV. zapsán jako dar služebníkovu Otnantovi „Část lesa u cesty vedoucí z Chebu“ (Schraml 2012, 95). Tato listina je současně také prvním písemným dokladem kolonizace chebského území a jeho okolí německým obyvatelstvem (Boháč 2008, 5). V období raného středověku bylo Chebsko osídleno slovanským obyvatelstvem, a to v průběhu 11. a 12. století splynulo s příchodními německými kolonisty. Slovanské osídlení lze doložit sídlišti a pohřebišti v Horních Lomanech, v Dolních Lomanech, v Třebeni a na Chebském hradě (Klír 2014, 213). V 11. století ovládali toto území Vohburkové. Děpolt z Vohburku nechal kolem roku 1125 vystavět hrad na západní straně chebské ostrožny (Boháč 2008, 6).

V roce 1146 dostávají chebské majetky do svých rukou Štaufové, díky sňatku Adély z rodu Vohburků s Fridrichem Baarbarossou. Ten v Chebu viděl strategicky výhodné území a vytvořil z něj důležitý správní celek Říše. Štaufové spravovali chebskou oblast více než 100 let. Území ovládali pomocí správních ministeriálních hradů a jedním z nich byl i hrad v Hazlově (Kubů 1997).

4.2 Vznik ministeriality

Počátek ministeriality se zrodil za vlády prvního vladaře sálské dynastie Konráda II., který vládl v letech 1024 - 1039. Za jeho vlády se výrazně rozrostl císařský majetek, o který muselo být postaráno (Kubů 1981, 391). Císař proto do plnění správních funkcí na královských i sálských statcích povolal nesvobodné obyvatelstvo a udělil jim i nižší soudní pravomoc. Konrád II. tímto reagoval na sílící moc vyšší šlechty a nižší společenské vrstvy se zastával (Kubů 1997, 16). Ministerálové, kteří mu sloužili, byli hojně obdarováni statky a díky tomu sílil jejich vliv a postavení. Ministerálové zastávali funkce ve správě, dvorských úřadech, vojsku a doprovázeli Konráda II. Při italských taženích (Kubů 1981, 390). Z období vlády Konráda II. se dochovaly tři právní soubory, které podporovaly novou sociální vrstvu. Jednalo se o právo limburských klášterníků (*Recht der Limburger Klosterleute*), dvorské právo *Lex Familiae Wormatiensis Ecclesiae* a *Weissenburger Dienstmannenrecht*. Právo limburských klášterníků je donace Konráda II. z roku 1035 pro nově vybudovaný rodový klášter na řece Hardt. Opat díky tomu dostává právo vybrat si z poddaných nevolníků zručné lidi, kteří budou vykonávat funkci číšníka, a také válečnou službu (Kubů 1997, 16). Z právního hlediska se postavení ministeriálů nezměnilo, ale byli alespoň odměněni formou služebních lén, které jim byly darovány, a také byli osvobozeni od větší části zeměpanských dávek. V této době léna nebyla dědičná a pán měl právo odebrat ministerálovi jeho úřad. Jednalo se o ranou fázi vývoje ministeriality (Kubů 1981, 390).

Lex Familiae Wormatiensis Ecclesiae vzniklo jako dvorské právo biskupa Burkarda Wormského v letech 1023–1025. Je zde ustanoveno, jak se nevolník může stát ministerálem a jaké povinnosti mu tím vzniknou (Kubů 1997, 16). Ministerálové jsou zde označováni jako vyvýšená skupina nesvobodných a biskupem z nich byli vybráni jedinci, kteří byli dosazeni do úřadů číšníka, komorníka, maršálka a stolníka. Nižší funkce zastávat nesměli (Kubů 1997, 16).

Velkým zlomem bylo právo *Weissenburger Dienstmannenrecht*, kterého podoba se dochovala na falsu z roku 1125, ale jeho původ je pravděpodobně v letech 1070-1080. Je zde ustanoveno, že synové ministeriálů musí sloužit rok na královském dvoře a až poté je král může vzít do řádné služby. Během prvního roku nemají nárok na odškodnění, toho se jim dostane až v rámci řádné služby a také dostanou služební léno o velikosti tří královských lánů. Když o ně král nejeví zájem, mohou vstoupit do služby k jinému pánovi, ale když je král povolá, musí svou službu opustit. Weissenburské právo přesně stanovovalo žold a vojenskou službu ministeriálů. Pro panovníka byli ministeriálové vojenskou jednotkou, která byla schopná okamžitého nasazení (Kubů 1981, 391).

Prvkem, který změnil rozvoj ministeriality, byl vnik dědičnosti služebních lén. Za vlády Jindřicha III. zastávali ministeriálové významné služby ve všech oblastech královské politiky jako úředníci, válečníci, správci královských statků a také jako dvorští hodnostáři. V této době došlo k výraznému navýšení počtu ministeriálů, a to především v souvislosti s italským tažením. Na východní a západní hranici panovalo napětí. Snažil se o zajištění východní hranice Říše, a proto usadil většinu říšských ministeriálů ve východním Durinsku, Míšeňsku, Sasku, ve Východní marce, Štýrsku, Korutanech a na bavorsko-českém pomezí. Jejich privilegovaným úkolem se stává kolonizace slovanských oblastí a pomezních lesů. Díky tomu mohli ministeriálové začít budovat svá vlastní panství. Kolem dnešního Norimberka (*catrum Nurenberg*, první zmínka 1105) začal Jindřich III. budovat mocenské centrum, a proto zde bylo velké množství ministeriálů (Kubů 1997, 17).

Jeden z klíčových představitelů a sympatizantů Jindřicha III. byl královský ministeriál Otnant, správce královského zboží Forchheimu a majordomus císařského dvora. S tímto ministeriálem se setkáváme v souvislosti se sporem Jindřicha III. s bamberským biskupem. S ním se přel o pomezní statky a do kterého se Otnant aktivně zapojoval. Zároveň je tato osoba spjata s první zmínkou o existenci pozdější pevnosti v Chebu, kterou měli ve své državě Štaufové. Jindřich III. převzal v Severní marce pevně správu královského zboží, ale nově vzniklému hrabství Sulzbach se podařilo vklínit mezi Severní marku a norimberskou državu.

Za vlády Jindřicha III. se ve Frankfurtu nad Mohanem kolem královského dvorce začínají objevovat předchůdci Hagenů – Münzenbergů, kteří později patřili k nevlivnějším rodinám říšské ministeriality. V této době zastupují ministeriálové všechny významné oblasti královské politiky jako úředníci, válečníci, správci královských statků a mimo jiné i jako dvorští hodnostáři. Po smrti Jindřicha III. se dočasnou panovnicí stala jeho žena Agnes (1056–1065), která ale nebyla ve své funkci příliš silná. Toho ministeriálové využili a získali písemná privilegia, díky kterým již nemuseli vykonávat nejhorší služby. Církevní ministeriálové získali díky odhodlání v letech 1050–1080 privilegované postavení. Za vlády Jindřicha IV., v letech 1056–1106, dále vzrůstal počet listině prokazatelných královských ministeriálů (Kubů 1981, 392). Z dochovaných kronikářských zpráv je zřejmé, že se stali důležitými pomocníky panovníka při boji o investituru s církví a vysokou šlechtou. Ministeriálové si v tuto dobu začínají uvědomovat svoji politickou cenu a stávají se nositeli královské politiky, která je silně zaměřena vůči šlechtickému teritorialismu (Kubů 1997, 17).

Jindřich IV. nastoupil na trůn po tom, co země byla dlouhou dobu vedena dočasnými zástupci panovníka. Hledal proto spojence, kteří by pevně zastávali jeho politiku. Jeho volbou byli ministeriálové a získal si je darováním služebních lén. Vsadil je do rozhodujících úřadů i na biskupské stolce, a tím jim dal možnost k politickému a hospodářskému vzestupu. Ministeriálové se taky ve velké míře podíleli na tvorbě soustavy královských rodových držav, která se nacházela v pohoří Harz a v jeho okolí, ale zde narazili na silný odpor církve a šlechty. Proto plán ztroskotal. Následně začala občanská válka, tím byla vláda Jindřicha IV. zcela ukončena. Díky jeho vládě říšská ministerialita mohla stoupat ve společenské, hospodářské i politické sféře. V období po smrti Jindřicha IV. až do nástupu Friedricha Barbarossy (1152–1190) se ministeriálové stali uzavřenou skupinou a dále se rozvíjeli. Za vlády Konráda III. (1138-1152) byla ministerialita v počátcích, ale i přesto už v této době získali Chebsko, které jako jediní spravovali po celou dobu existence ministeriality (Kubů 1997, 18). Až za vlády Friedricha Barbarossy byla ministerialita na vrcholu svého vývoje a měla výrazný podíl na realizaci takzvaných *terrae imperii*, což byl štaufský program sloužící pro vytvoření jejich vlastního samostatného impéria, které mělo stát nad feudály.

K tomu využili dvorské úřady, ve kterých zastávali nejvyšší funkce, a díky tomu mohlo postupně vznikat ohromné impérium štaufských císařů (Kubů 1981, 391).

Ministeriálové zaujímali čtyři nejvyšší posty na říšských dvorských úřadech (stolník, čísník, komorník a maršálek). Ve vysokých úřadech byli jako správci, vojevůdci a vojáci v Lombardii, v celé Itálii, ve střeđoitalských državách i v sicilském království. Největší mocenskou základnu měly tvořit nově budované samostatné štaufské i říšské rodové domény, které byly přísně spravovanými jednotkami, díky kterým dosáhli nejrozsáhlejšího nasazení ministeriality. Úspěch měli na územích, kde nebyla upevněna moc vysoké šlechty, jako tomu bylo na Chebsku nebo v Plisensku (Pleissenland) (Kubů 1981, 391). Nejrůznějšími způsoby, například ziskem církevních lén, se jejich državy stále rozrůstaly. V pohraničním území se pokusili vytvořit nový typ říšské země, která měla být základem jejich nového přístupu k fungování státu. Podařilo se jim to pouze na Chebsku, ale dál tento experiment nedosáhl. Z předešlého textu lze vyvodit, že na vrcholu svého vývoje v době Štaufů, plnila říšská ministerialita pět základních funkcí (Kubů 1997, 18). Byla to vojenská funkce, kdy vedli vojska, byli členy posádek hradů, veliteli hradů, ale zastávali také funkci řadových bojovníků. Další byla funkce v nejvyšších říšských dvorských úřadech a správa německých území Říše, správa štaufských rodových držav a královských držav. Poslední z funkcí bylo kolonizování nových území a funkce v církevní správě jako biskupové, ale také v nižších církevních hodnostech (Kubů 1997, 19).

4.3 Ministerialita na Chebsku

Přítomnost ministeriality na Chebsku je poprvé zmiňována v roce 1061, ale s největší pravděpodobností zde byla již dříve (obr. 12). Chebsko je jediné území České republiky, kde ministerialita, jež je typická ve vrcholném středověku pro německou říši, dosáhla nějakého významu. (Kubů 1981, 389). První ministeriálové na toto území přišli z jihu z hradů Cham a Nabburg, což je dnešní jižní Falcko. Byli to páni z Nordgau a patřili k markraběcí ministerialitě Severní marky. Jejich

pojmenování vzniklo podle hradu, na němž sloužili, takže jejich predikát nebyl rodovou záležitostí. Markrabě Děpold III. z Vohburgu vystavil na části původního slovanského hradiště nový kamenný hrad, jehož stavba byla dokončena v roce 1135 (Kubů 1981, 389). První větší kolonizace proběhla v souvislosti s markraběty z Vohburhgu a jejich ministeriály. Nejdříve žili pouze na hradě a předhradí, v nově vzniklých dvorcích, ale již za Děpolda III. začali toto území výrazně kolonizovat. Dostali do soukromého vlastnictví venkovská léna a postupně zde začali stavět svá opevněná sídla. Významným krokem markraběte Děpolda III. byla výstavba cisterciáckého kláštera Waldssasen a kláštera Reichenbach, které výrazně zrychlily kolonizaci chebského regionu (Karel - Knoll 2004, 27). Roku 1146 přebírá do svých rukou Chebsko král Konrád III., jelikož Děpold III. v tomto roce umírá. Ve 12. století získali nadvládu nad Chebskem Štaufové a císař Fridrich I. Barbarossa jeho správu svěřil říšským ministeriálům. Tím se stalo součástí říšských držav, kterou dále tvořilo Norimbersko, Plisensko, Vogtland a s největší pravděpodobností i Regnitzland (Karel – Knoll 2016, 154). Friedrich I. chtěl pravděpodobně k této oblasti připojit také Sedlecko, které měl ve svých državách v letech 1182-1193. To se mu ale nepodařilo a Sedlecko bylo Jindřichem VI. vráceno českému panovníkovi. Století 12. přineslo řadu sporů o toto území, a to mezi českými a říšskými panovníky a také mezi městem Cheb a chebskými ministeriály. V této době upadala moc štaufských ministeriálů a stoupala moc samotného města Chebu, který chtěl získat zpět vládu nad okolním územím. Štaufové, kteří dříve tvořili vrstvu nesvobodných vojáků a úředníků, ovládali město v letech 1146-1266 a nechtěli se moci vzdát. V této době však stoupala politická moc města. Díky tomu mohlo začít postupné zabavování majetku ministeriálů a získá opět. Absolutní převahy dosáhli díky českému králi Janu Lucemburskému, kterému byl Cheb a okolí zastaven v roce 1322 (Šebesta – Kubů 1984, 163).

4.4 Shrnutí

Ministeriální soustava zajišťovala, že nesvobodný člověk mohl společensky růst. Ministeriálové byly nesvobodní a sloužili feudálům. Vykonávali především vojenské, správní a hospodářské funkce a díky tomu se stávali členy hradních posádek, správci statků, vrchními štolby a komorníky. I přes svůj nesvobodný původ je feudál považoval za mnohem spolehlivější než svobodné leníky a díky tomu dostávali od feudálů do svého vlastnictví služební léna. Z právního hlediska byl rozdíl mezi služebním a normálním lénem, ale v praxi tomu tak nebylo. (Kubů 1981, 390) Ve 12. století, přibližně 100 let po vzniku říšské ministeriality, začali mít feudálové s ministeriály obdobné potíže, jaké měli dříve lenní páni se svými svobodnými leníky. Byl to důsledek toho, že se léna stala dědičnými, a tím se uvolnila vazba mezi feudálem a ministeriály (Kubů 1997, 15). Postavení ministeriálů ve společnosti se odvíjelo od moci feudála, kterému sloužili. Nejvýše samozřejmě stáli královští a říšští ministeriálové a až za nimi ti, kteří sloužili biskupům, knížatům, menším pánům a hrabatům (Kubů 1981, 390). Tento stav ale nemusel být trvalý. Ministerialita byla otevřenou vrstvou, a tak se mohlo stát, že sedlák na sebe upoutal pozornost feudála a stal se ministeriálem, ale zároveň také mohl ministeriální rod spadnout zpět na úroveň nesvobodného sedláka. Stejně tak, když třeba ministeriál přišel o majetek, byl stále považován za ministeriála. Ve 13. století se začínají vytrácet rozdíly mezi svobodnou šlechtou a ministerialitou. Nesvobodný původ ministeriálů se přestává brát v potaz a postupně dochází k jejich absolutnímu splynutí se svobodnou šlechtou (Kubů 1997, 15).

5. Dějiny lokality

5.1 Popis lokality

Hrad v Hazlově, sloužící jako sídlo Hazlovského rodu, byl vybudován přibližně ve stejné době jako okolní ministeriální statky (obr. 13). Nepřímým důkazem je listina pocházející z 23. 3. 1224, ve které byl svědkem Friedrich *miles de Haselah* (Gradl 1886, 56). Objekt byl vystaven v současné severní části obce Hazlov na terénní vlně, která se výrazně svažuje směrem na západ a severozápad k Hazlovskému potoku. Dispozice hradu je velmi nepravidelná, a to vlivem jeho dlouhého vývoje. Na nejvyšším místě v terénu je umístěn kostel zasvěcený Povýšení svatého kříže, který je orientován podle barokní stavby na sever. Původní románský kostel měl orientaci na východ (Karel– Knoll 2004, 32). Na západní straně přímo u kostela se nachází podélná dvouposchodová budova hradu. Oddělena od kostela je jen úzkou mezerou, která se rozšiřuje směrem k jihu. K jižnímu úseku východní zdi, který není zakryt kostelem, je připojeno dvouposchodové křídlo malých rozměrů, jež se směrem k východu zužuje. Toto křídlo připojuje západní křídlo k jižnímu křídlu. K jižní části hradu je připojeno východní křídlo a na něj navazuje křídlo severní, které dosahuje jihozápadním nárožím ke kostelu. Všechna zmíněná křídla vytváří nádvoří nepravidelného tvaru připomínající písmeno L. K východnímu a severnímu křídlu se v severozápadním nároží připojuje objekt kosodélného půdorysu (Lancinger – Líbal - Heroutová 1974, 7). Původně mělo obdélné hradní jádro rozměry maximálně 25 x 30 metrů a od návrší byl hrad oddělen zřejmě příkopem. Raná forma hradu je srovnatelná s hradem Wildstein ve Skalné v jeho vrcholně románské podobě. Celý palác je podsklepený a je umístěn na západě a kolmo k němu na severu je umístěna kaple, která má věž na východě. Toto uspořádání lze sledovat na Wildsteinu ve Skalné, který je nejlépe prozkoumaných ministeriálním hradem. V této fázi měl hrad s největší pravděpodobností před západní stěnou svého paláce prostor, který byl zřejmě uzavřen hradbou, a ta byla umístěna na svahu (Karel – Knoll 2004, 32).

5.2 Původ Hazlovského rodu

Jméno Hazlov je odvozeno od názvu potoka, „*Has(e)lach*“, tedy tekoucího mezi lískovými keři (Karel - Knoll 2003, 176). Tvar slova se postupně měnil na „*Hasla*“ a v pozdější době na „*Haslau*“ (Profous, A. 1947, 532). Ve 13. století se poprvé objevuje zmínka o rytířském rodu s přídomkem „*z Hazlova*“ (de Haselah, de Asla, de Hasla) (Gradl 1886, 56). Nejstarší záznam o vsi pochází z 23. 3. 1224, kdy se rakouský vévoda Leopold a Friedrich „*miles de Haselah*“ vzdali svých lén a desátků ve vsi Skalka, Hazlov a Výhledy ve prospěch kláštera ve Waldsassenu. Tím tato léna dostává do svých rukou jejich lenní pán biskup Konrád z Řezna. Friedrich „*miles de Haselah*“ je prvním příslušníkem chebského ministeriálního rodu z Hazlova (Karel - Knoll 2003, 176). Jejich znakem byla červenobílá půlená špice umístěná na půleném štítě, na kterém se střídaly barvy. Jedná se o rozrod několika rodů, patřili do něj také páni z Neubergu u Aše (1288), páni z Raitenbachu (1252) a páni ze Schönbergu u Braubachu (1298). Všem těmto rodům náležel stejný erb. Za hlavní větev rodu jsou pokládáni páni z Neubergu (Kubů 1997, 71). Páni z Neupergu měli blízké lenní a pravděpodobně i služební vztahy s fojty z Weidy a z Plavna, ale jejich vztah k příslušníkům rodu z Hazlova není prokazatelný (Kubů 1997, 63). Je velmi pravděpodobné, že byli spřízněni s hraběcím švábským rodem Neippergů. To by odpovídalo předpokladu, že na Chebsko přišli se Štaufy jako švábscí ministeriálové. Dalších 60 let není o Hazlově žádná zmínka (Karel - Knoll 2003, 176).

5.3 Písemné prameny

Dne 10. 4. 1281 je zapsán jako svědek na listě landkrabího Friedricha z Leuchtenbergu Albert „*de Asla*“ (Karel - Knoll 2003, 176). Další zmínka pochází z 16. 4. 1291, kdy se opět na listině landkrabího Friedricha z Leuchtenbergu objevuje jako svědek Albert „*de Hasla*“ (Gradl 1886, 166). Na této listině a také na nothaftských listinách se v následujících letech jeho jméno jako svědka objevuje několikrát. Poslední zmínka o Albertovi „*de Hasla*“ pochází z roku 1309, kdy se vzdal svých statků v Zeleném Háji a ty byly prostřednictvím jeho lenního pána Engelharda Nothafta

předány klášteru sv. Kláry v Chebu. Jeho jméno je uvedeno v listině vydané Engelhardem a je zde uveden jako jeden ze svědků pod jménem „*Dominus Albertus de Hasla*“. Nejdříve byl v listinách označován jako „*rytíř*“, ale později je uváděn jako „*pán*“. To mohlo pravděpodobně souviset s jeho vysokým věkem. Dále jsou na listinách zmiňováni Albert, Hermann, Martin a Konrád, kteří byli nejspíše jeho syny (Schreiner 1992, 528).

Po pádu Štaufů a sílící moci města Chebu se v zemi zúžily možnosti pro správní a politickou činnost ministeriálů. Proto začali hledat uplatnění v zahraničí, tuto cestu si zvolili i páni z Hazlova. Z počátku 14. století pochází zmínka o Konrádovi z Hazlova, který plnil funkci rychtáře u fojtů z Plavna v Bärnau. Jednalo se o říšský statek, který od roku 1297 spravoval klášter ve Waldsassenu (Karel-Knoll 2003, 176). Konrád byl zabit waldsasským lidem v roce 1310, ale není jasné, z jakého důvodu. Je paradoxem, že před svou smrtí daroval své statky v Marktleuthen klášteru ve Waldsassenu, aby spasil svou duši. To vedlo k zášti jeho příbuzných a také fojtů z Plavna vůči klášteru. Tento spor není zaznamenán, ale ukončen byl pravděpodobně fojtem Heinrichem starším, který již v tom samém roce dostal od kláštera odškodné. Další usmíření proběhlo s Hazlovskými 1. 11. 1311, kdy bylo vdově po Konrádovi Katharině a jeho synům přiznáno odškodné. Ty jim nebyly vyplaceny, ale dostali desátky ve vsích Milíkov, Schedüber a Ebersfeld. Přesto se Katharina dostala o dva roky později do finančních problémů a opat na její žádost odkoupil zpět desátky v Milíkově (Karel - Knoll 2003, 177). Jako svědkové prodeje jsou uvedeni bratři Konráda Hermann, Albert a Martin (Gradl 1886,221). Spory postministeriálních rodů s klášterem ve Waldsassenu byly časté. Klášter vedl velmi agresivní majetkovou politiku a také expandoval, a tím ohrožoval zájmy místních rodů. Další z tohoto rodu, kdo byl orientován na plavenské fojty, byl Berthold „*de Hasela*“. Důkazem toho je to, že se objevuje na listině fojta Heinricha staršího z 25. 6. 1314, jako jeden ze svědků. Tento Berthold by měl být Berthold ze Schönbergu, který v roce 1314 ukončil spor v Chebu s dominikánským klášterem, vedeným kvůli platům přislíbeným testamentem jeho bratra a otce. Uvedeno je zde jméno Martina „*de Hasela*“, jež měl být jeho strýcem.

Pravděpodobně se jedná o větev Hazlovských, jenž byla závislá na plavenských fojtech. Tato větev rodu vymřela mezi roky 1342 a 1343 (Karel - Knoll 2003, 177).

Kolem roku 1310 byla založena chebská kniha psanců, ve které je mnoho užitečných informací o hazlovském rodu. Z těchto zápisů byla vyvozována důležitá role tohoto rodu při boji s městem Cheb. Velká část zápisů se ale týká nesolventnosti příslušníků tohoto rodu. Konkrétně se jedná o bratry Niklase a Walthera a také Konrádova syna Albrechta. Hazlovské jméno se v knize objevuje v různých souvislostech, ale žádný záznam nenaznačuje jejich vůdčí postavení. Neměli ani svou bojovou družinu. Mezi členy bojové družiny Konráda z Neipergeru je jméno Eberhard „von Hassla“, ale podle řazení jmen je velmi pravděpodobné, že se jednalo jen o prostého člena a ne o šlechtice. To ale nevylučuje podíl Hazlovských na akcích družiny (Karel - Knoll 2003, 177). Činnost této skupiny měla jistě souvislost s vlnou odporu, která se zdvihla po tom, co bylo Chebsko v roce 1322 zastaveno českému králi Janu Lucemburskému. Velká část postministeriálních rodů s tím nesouhlasila, protože tento akt vedl k posílení moci města Chebu. V čele odboje byli Neipergerové, jejichž odpor byl ukončen po drobné válce dobytím jejich hradů Elsteru a Neipergeru (Šebesta - Kubů 1984, 163).

V průběhu let 1330 - 1340 vznikl spor mezi Hazlovskými a Neipergery. Bratři Konrád, Heinrich, Habart a Albrecht z Neipergeru dali do klatby bratry Martina a Albrechta z Haslau. Zápis tohoto sporu nebyl dokončen, a proto není jasné, z jakého důvodu vznikl. Dalším z hazlovského rodu je Heinrich z Haslau, který byl z nejasných důvodů zabit. To potvrzuje záznam o žalobě, kterou jeho synové Konrád a Ulrich podali na jeho vrahy. Tento zápis byl přeškrtnut, a to svědčí o tom, že se jeho vrahové poddali a odškodnili je. Další záznam je o Konrádovi z Haslova, který byl kolem roku 1350 přepaden a oloupen na říšské silnici Jakubem a několika dalšími židy ze Selbu. Je velmi překvapivé, že ho oloupila židovská loupežná skupina, jedná se o velmi neobvyklý jev v této době. Pravděpodobně se jednalo o přeživší velkého chebského pogromu, ke kterému došlo 25. 3. 1350, ale datace je považována za nepřesnou z důvodu její nepotvrditelnosti (Karel - Knoll 2003, 178). Klatby, vynesené mezi lety 1340 - 1350, vydané za zabití osoby mající přídomek z Haslau, s největší pravděpodobností

nesouvisely s postministeriálním rodem, ale jednalo se o běžné občany vsi. Je ale možné, že to dané osoby prováděly na příkaz hazlovských pánů. Z roku 1373 pochází záznam klatby ze soudu v Aši nad Hansem Glatzem, na kterého ji podal Hanz z Haslau, kvůli zabití jednoho z jeho mužů (Karel - Knoll 2003, 178).

Na konci 14. století stále sílila moc města Chebu a rostl tlak na příslušníky rodu. Ti se snažili zlepšit svou ekonomickou situaci a hledali ochranu, a proto vstupovali do lenní závislosti k silnějším rodům. Toto tvrzení dokazuje nejstarší lenní kniha pocházející přibližně z roku 1360, chebského rodu Nothaftů, který byl v té době velmi mocný. Jeden ze zápisů uvádí, že mezi lety 1360 - 1365 měli Walther a Konrád „*von Hasla*“ od tohoto rodu propůjčeny dvory (jeden v Zwerkengrünu u Skalné, dva ve Vojtanově a desátky v Táborské). Je velmi pravděpodobné, že hazlovský rod měl tyto statky v držení již delší dobu, jelikož jejich lenní závislost na rodu Nothaftů lze doložit o přibližně padesát let dříve, než tento zápis vznikl. V této době, tedy na konci 14. století, na Chebsku panovaly nepokoje a probíhala malá válka, kterou vedly šlechtické rody proti městu Cheb. V tomto boji zvláště vynikal Friedrich z Neipergu, který se svojí družinou absolvoval mnoho přepadení a loupeží. Nakonec byl zajat a uvězněn Chebskými, což potvrzuje rozsáhlá výpověď ze dne 5. 5. 1382 dochovaná v chebské smolné knize. Ve výpovědi jmenoval své fedrovníky a jedním z nich byl Hans „*von Hasla*“. Ten i po této události pokračoval společně s Konrádem v boji proti Chebu. To potvrzuje jejich označení za zloděje krav, pocházející z 23. 10. 1387, za které je označil Hans z Neipergu zvaný Spengler (Karel - Knoll 2003, 178).

Následující rok byli zajati vůdci odbojné šlechty. Dopadli je na takzvaném Mürringhofu a zajati byli tři hlavní vůdci – bratři Kummund, Pezold z Denbecku a Nickel z Possecka. Na ně i na všechny jejich pomocníky byl vyvinut nátlak a všichni museli složit slib smíru. Od 4. 12. 1388 došlo v Chebu k vydání značného množství smířčích listin (takzvaný Urfehdebriefer), ve kterých se vůdci i běžní členové protichebského odboje zavázali ke smíru a k vyrovnání s Chebem. Museli také slíbit, že se v budoucnu žádné takovéto události nebudou účastnit (Kubů 1995, 23). Aby potvrdili smír, muselo se za ně zavázat mnoho ručitelů z řad jejich příbuzných a přátel šlechticů. Vydavateli těchto listů byli již zmínění vůdci, ale také mnoho šlechticů z Chebska a okolí. Jednalo

se například o Arnolda z Zedwitz, Jana z Falkensteinu, Konráda z Hazlova, Jindřicha a Ottu z Wallenrode a další. Celkem bylo od 4. 12. 1388 vydáno dvacetčtyři smírčích listin, ve kterých figurovala značná část chebské drobné šlechty, působící na tomto území a v jeho okolí v této době. Tento akt v podstatě ukončil pokusy šlechty o zlomení nadvlády města Chebu v regionu (Kubů 1995, 24).

Hazlovští hledali ochranu a oporu i u dalšího významného rodu Leuchtenbergů. Z nejstarší lenní knihy pocházející přibližně z let 1396-1399 vyplývá, že jim podstoupili téměř celý Hazlov. Hansovi „*von Haslach*“ bylo propůjčeno sedm statků. Dvory byly propůjčeny několika osobám. Důležitý je dvůr, který dříve patřil Konrádovi „*von Haslach*“ a herberg ležící „*bey der chirichen*“, které byly propůjčeny bratrům Hansovi a Niklasovi Zeilerům. A také dva zděné dvory propůjčené se vším, co k nim náleželo, Jurovi a jeho bratrovi Ludvíkovi. Mimo tyto statky vlastnili Leuchtenbergové další minimálně tři dvory. Velmi překvapivé je označení *herbergu* jako ležícího u kostela. V této době se kostel Povýšení svatého Kříže zcela jistě nacházel v hradním areálu, mělo by se označení vztahovat k hradu. Koneckonců hrad není v žádných známých pramenech do té doby zmiňován. Otázkou tedy je, jaký charakter mělo hazlovské sídlo během svého vývoje do 14. století. Nabízí se možnost, že hrad byl v této době velmi poškozen, asi v důsledku nájezdu Chebských oddílů, jako jejich odvěta za účast hazlovských na boji proti městu Cheb. Mohl to být jeden z důvodů, proč Hazlovští rezignovali na své zdejší statky a postupný odchod členů rodu za hranice Chebu na Plavensko a později také do Čech (Karel - Knoll 2003, 178).

5.4 Majitelé hradu

Hazlovští bývají považováni za jeden z významných šlechtických rodů na Chebsku a předpokládá se, že stáli v čele ministeriality v boji proti městu Cheb (Kubů 1997, 72). Při zkoumání pramenů se situace jeví poněkud jinak. Od počátku existence tohoto rodu je možné sledovat vazby celého rozrodu na fojty z Plavna a Weidy, ale není zcela jasné, o jaké vazby se jednalo. Již na počátku 14. století část Hazlovských odchází a stává se leníky právě zmíněného rodu. Lení vztahy navazují od 13. století

i s rodem Nothaftů. Z této doby jsou doloženy jejich úzké vazby na landkrabího z Leuchtenbergu vrcholící ve 14. století jejich lenní závislostí vůči němu. Toto chování je typické pro méně významný rod, který po ztrátě svého původního pána Štaufů hledal oporu jinde (Karel - Knoll 2003, 179). Sílící tlak města Cheb, zapříčiněný také účastí Hazlovských v boji proti městu, způsobil to, že se rod dostal do finančních i politických problémů, které vyřešil opuštěním této oblasti. Po odchodu Hazlovských začíná v Hazlově postupně dominovat rod Jurů (Karel - Knoll 2003, 180).

Dne 11. 12. 1401 prodává landkrabí Johann z Leuchtenbergu svá lenní práva nad celou vsí ve prospěch Niklase Jury. Niklas umírá v roce 1419 a všechny jeho statky zdědí jeho syn Michael. Jeho synem byl pravděpodobně Hieronimus Jur z Chodova, který prodává svůj dvůr a několik dalších usedlostí v Hazlově svému švagrovi Heinzovi Landwüstovi. Ten byl během husitských válek členem chebského žoldu (Karel - Knoll 2003, 180). Po husitských válkách začal Jur rozprodávat jednotlivé části Hazlova Heinrichovi Posseckovi, Šlikům a Heinzovi Landwüstovi, ale nejsou známy bližší informace. Kolem roku 1476 se zde usazuje Vilém Perglar z Perglasu. V roce 1492 jej nahrazuje český rod chebského purkrabího Maleříka, který se zde usadil na několik desítek let. Přibližně v polovině 16. století se majiteli opět stávají Perglarové. Wolf Perglar z Perglasu prodává rytířský statek Hazlov kolem roku 1580 Wolfovi Václavovi z Kocova. Jeho rodina měla statek ve svém držení, střídavě se svými spřízněnými Reitzensteiny, pravděpodobně do roku 1627. V tomto roce opouštějí zemi kvůli jejich nekatolické víře. Novým vlastníkem se stává Veit Dietrich ze Steinheimu (Lancinger – Líbal - Heroutová 1974, 2).

V roce 1662 získává statek císařský plukovník Jiří Karel sv. p. ze Schöneichu a Wahlu a po něm jej zdědil v roce 1678 nejvyšší kancléř Jan Hartwig z Nostitz. Ten majetky výměnou postoupil roku 1683 místnímu šlechtici Adamovi Kazimírovi Moserovi z Miltigau. Koncem 17. století byla na hradě prováděna rekonstrukce a došlo i k rozšíření panství. Jeho dominantou se opět stává farní kostel, který byl od základů obnoven (Karel - Knoll 2003, 180). Moserové měli Hazlov ve svém držení až do roku 1795. V této době velmi zchudli, jejich čtyři poddaní se vykoupili z jejich poddanství a koupili od Moserů celou vesnici Hazlov. Jednalo se o Ferdinanda Dietla, Daniela

Pfeiffera, Adama Wenera a Václava Jobsta. Ani oni si finančně nevedli dobře, to vedlo k zadlužení vesnice, a proto v roce 1814 v dražbě získává majetky Vitus Witz. Ten je měl ve svém vlastnictví jen 10 let, dostává se také do finančních problémů a majetky jsou opět dražbou prodány. Kupuje je Wolfgang Eiedermann, na kterého je v roce 1853 uvalena exekuční dražba a Hazlov získává Johan Wilhelm Helffeld, jenž byl v té době majitelem mnoha statků na Chebsku (Lancinger – Líbal - Heroutová 1974, 3). Rodina Helffeldů má tyto majetky ve svém držení do konfiskace v roce 1945. Poté zde sídlil místní státní statek z Aše, od roku 1966 nebyl využíván a v roce 1967 zde začala demolice poničených staveb. V průběhu 70. let došlo k jednáním o tom, jestli má dojít k rekonstrukci nebo demolici, ale nebylo dosaženo zjevného výsledku. V roce 1977 začala rozsáhlá demolice. Dnes má zříceninu zámku ve svém vlastnictví obec Hazlov. V roce 1996 byl po několikaletém úsilí areál zámku prohlášen za kulturní památku (Karel-Knoll 2003, 180).

6. Stavební vývoj hradu

6.1 Stavební vývoj

Stavební vývoj lze rozdělit do čtyř základních fází (obr. 14 a obr. 15). Nejstarší jádro jižního paláce tvořil takřka čtvercový objekt o rozměrech 8 x 9 metrů. Postaven byl pod horním nádvořím a z vnější jižní strany byla jeho severní stěna přistavěna k hradbu (obr. 13). Jeho severozápadní roh těsně přiléhal k nároží bočního křídla paláce na západu. Není ale možné určit, v jakém období byly budovy postaveny (Karel – Knoll 2004, 28).

Jižní palác byl zřejmě podsklepen a na něm byla vybudována dvě podlaží. Není zcela jasné, jak vypadaly. Původní komunikace byla s největší pravděpodobností přízemní v jihozápadním nároží hradu byl vstup do nádvoří. Tato budova mohla být i netypickou formou brány a tím, že je věžového charakteru a je vysunuta z obvodu hradu, mohla mít i funkci obrannou. Její datování závisí na jejím vztahu ke gotickému rozšíření západního paláce, které je doloženo na jižní stěně v podobě hrotitého portálu. Tyto dvě budovy se navzájem respektují a dotýkají se jen svými nárožími. Pokud by bylo jádro jižního paláce postaveno dříve než níže umístěné jihozápadní nádvoří, vyvstal by problém se vstupem do přízemí této budovy. Jestliže by vybudování jihozápadního nádvoří přímo souviselo s výstavou jižního paláce, tak by pravděpodobně byla brána vybudována již při výstavbě budovy. Další variantou je možnost, že přístup na dolní nádvoří byl skrze průchod západním palácem z horního nádvoří, který by měl své vyústění v již zmiňovaném portále, tedy by byl opačně, než se předpokládá v první variantě. Do přízemí by byl vstup tedy pouze z dolního nádvoří. Nicméně, původ této budovy je zcela jistě ještě v gotice (Karel – Knoll 2004, 28).

Ve druhé fázi vývoje hradu, která byla rovněž pozdně gotická, se objekt výrazně rozšířil s největší pravděpodobností do prostor příkopu východním a jižním směrem. Tímto vznikla palácová stavba o rozměrech 12 x 15 metrů, ale zcela jasná zde není otázka komunikačního systému. Budova je trojtraktové dispozice, a to svědčí o tom, že střední nejužší trakt byl vybudován jako komunikační. Jestli byl již v té době průchozí z obou stran, jeho východní průčelí muselo pravděpodobně obsahovat nově

vybudovanou bránu z hradu. Ta by plynule navazovala ve své výškové úrovni na terén východního předpolí a je tady také možnost přítomnosti mostu, který by sloužil k překonání příkopu nacházejícím se na tomto místě. Další prostory této budovy nelze charakterizovat, jedinou výjimkou je suterén. Jestliže byl již v té době přístupný, jako je tomu dnes od jihu z hospodářského dvora, je zde jediná možnost, kudy mohla vést komunikace (Karel – Knoll 2004, 28). Jestliže je gotický portál umístěn *in situ*, což je velice pravděpodobné, sloužil ke vstupu ze schodiště umístěného v přízemí do původních plochostropých čelních prostor. Tyto prostory jsou osvětlovány pouze úzkými otvory s výrazně šikmými vnitřními okenními prostory, které se dodnes dochovaly na jednom z boků oken. V této místnosti byl při východní stěně samostatný vstup do sklepa (Karel – Knoll 2004, 29).

Další vývoj proběhl za renesance a lze jej daleko lépe datovat. V první polovině 17. století došlo k obnově patra v průčelí, které mělo hrázděnou konstrukci. Z této doby také pravděpodobně pocházejí křížové klenby nacházející se v přízemí a suterénu. Další komponentou z téže doby je schodišťová polygonální věž, díky které se jižní a západní palác propojil. Také arkáda či pavlač přiložená k jižní stěně západního paláce, jejíž zánik je datován do konce 19. století, mohla vzniknout v té samé době. Další a poslední výrazné stavební úpravy jižního paláce proběhly v závěru 18. století. První úprava byla pozdně barokní až klasicistní a na objektu byl vystaven nový krov a stropy byly omítnuty a přibyla na nich štuková zrcadla. Dále byly upraveny fasády pomocí vložení jednotlivých kamenných ostění. U vstupu z nádvoří bylo jedno z ostění datováno do roku 1778. Proběhly také úpravy komunikací, a to vedlo ke vzniku nového schodiště vloženého do patra ve střední části budovy. V suterénu byl vytvořen nový vstup od hospodářského dvora. Následné úpravy proběhly v polovině 19. století a navazovaly na nově upravené jihovýchodní křídlo. Středová chodba byla spojena s přízemím schodištěm a došlo k jejímu zaklenutí. Takřka celé první patro bylo vybouráno. Na konci 19. století byl k věži připojen záchodový přístavek, v současnosti téměř zaniklý, který byl postaven na místě, kde se dříve nacházela pavlač (Karel – Knoll 2004, 29).

6.2 Západní palác

Z tohoto objektu se dochovala pouze torza západní, severní a jižní zdi. Na torzech lze sledovat složitý stavební vývoj hradu. Palác je obdélného půdorysu, který se skládá ze dvou od sebe půdorysně rozdílných částí o rozměrech 7 x 8 a 10 x 12 metrů. Vnitřní členění je dnes patrné pouze v jizvách a otiscích nacházejících se na vnitřní ploše stěn. Pod dnes patrným patrem je k vidění přízemí nebo polosuterén mající stejné rozměry. Toto podlaží bylo přistavěno až dodatečně, neboť s touto úrovní podlaží se neshoduje práh románského vstupu (Karel – Knoll 2004, 27).

6.3 Jižní palác

Na první pohled je zřejmé, že se jižní palác skládá se dvou částí, jelikož každá je jiného stáří a architektonicky odlišná. Liší se od sebe také počtem svých podlaží a přízemí nemá jednotnou úroveň. Východní část budovy je jednoposchodová a mnohem mladší než dvouposchodová západní část, což dokazuje její architektonické provedení (Lancinger – Líbal - Heroutová 1974, 20). Tento palác kolmo navazuje na nároží západního paláce. Jedná se o velmi rozměrnou obytnou budovu, patřící k základnímu vybavení jádra hradu. Její půdorys je téměř čtvercového půdorysu. Naposledy byla tato budova opravována v 19. století v klasicistním slohu, které nebyly realizovány v suterénních prostorech budovy (Karel – Knoll 2004, 27).

Suterén paláce je přístupný z jižní strany, kde je v úrovni přízemí umístěn hospodářský dvůr. V jižním konci východního křídla je umístěn průjezd, který má lichoběžníkový tvar a je segmentově překlenutý a vymezují jej cihelné pásy rozdělené na segmenty. Od severního prostoru, se kterým budova sousedí, ji odděluje mohutná zeď (Lancinger – Líbal - Heroutová 1974, 18). Palác je trojtraktové dispozice, přičemž přední jižní trakt je trojdílně uspořádán a má střední vstupní chodbu, která byla druhotně oddělena příčkou z místnosti, která má klenuté křížové klenby na střední pilíř. Druhá místnost je zaklenuta valenou klenbou. Ta má trojúhelníkovou výseč nad vstupem a její přední polovina je užší. Obvodové zdivo se skládá ze staršího téměř 1 metr silného jádra a téměř 0,5 metru silné vnější plenty, která zdivo zesiluje. Dělicí

příčka i klenby byly vloženy do prostoru suterénu až dodatečně, původně to byl jeden volný prostor. V zadní stěně naproti vstupu se nachází průchod do středního traktu, jenž je souběžný s průčelím a byl druhotně ve východním čele zaslepen. Tento průchod je klenutý netypickými třemi segmentovými klenbami, které jsou umístěné za sebou a jsou vůči sobě opačně orientované. Dále se zde nachází vstup umístěný v klenuté nische, která je lemována hrotitým kamenným portálem, který má okosené hrany a je zakončen trojúhelnými šikmými ploškami. Tento portál je v podstatě totožný s portálem nacházejícím se na jižní stěně západního paláce. Zadní trakt nacházející se ve východní části dispozice, je přístupný z chodby se zaklenutou valenou klenbou z kamene a vstupem bez ostění. V chodbě byl naproti tomuto vstupu k jihu další vstup do čelní místnosti, ale ten byl posléze zaslepen a zůstala zde pouze nika. Zadní trakt tvoří pouze obdélný sklep, který je kolmo orientovaný (Karel – Knoll 2004, 27).

První poschodí je přístupné vchodem ústícím z vnitřního nádvoří. Vchod je tvořen chodbou umístěnou v západní části jižní budovy. Při vstupu do ní je rovný vysoký překlad vedoucí do dlouhé chodby severního traktu, který má plochý strop. K této chodbě přiléhají dva spojené pokoje s plochým stropem. Místnosti jsou téměř čtvercového půdorysu a v každém se nacházejí dvě okna směřující k jihu. Z přilehlé místnosti a chodby je přístupný rozměrný nárožní pokoj obdélného tvaru. Tento pokoj je propojen i s východním křídlem budovy. Patro je složité dispozice, jelikož v něm proběhlo několik stavebních úprav a během jedné z nich bylo rozšířeno. Jeho základ tvoří trojtraktová dispozice, která je shodná se situací v suterénu, ale její severní část zcela zaujímá celý rozsah obvodu stavby. Z jižního traktu, kde se nacházelo průčelí, se dodnes zachovala jen přibližně polovina stěn, druhá polovina podlehla destrukci. K takto rychlé destrukci došlo kvůli konstrukci, kterou tvořily hrázděné stěny s vnější obezdívkou. Z trámů byly odebrány vzorky, které byly podrobeny dendrochronologické analýze, která je datovala do let 1616–1617, přesněji do roku 1630 (Karel – Knoll 2004, 27). Této fázi spadající do renesance odpovídá pravděpodobně také částečně dochované barevné řešení fasády, které je patrné jen na východní stěně, protože zde odpadla vnější omítka. Původní fasádu tvořil lesénový rám šedé barvy. Mladší úpravy fasády, pravděpodobně pocházející z pozdního baroka, jsou tvořeny zlatým okrem,

který lemuje v podobě lesén kamenné ostění otvoru pro okno a nároží. Velmi zajímavé detaily lze najít na západní stěně. Její severní polovina je část původního jádra, jež je silnější než ostatní stěny. Navazuje na schodišťovou věž a je od ostatních oddělena spárou. Ve středu této stěny je klasicistní okno, ve kterém je patrný pozůstatek po přizděné široké nice po starším pravděpodobně sdruženém renesančním okně. O patro níže v západní slabší stěně místnosti jižního traktu se nachází pozůstatek po segmentových okénkách, které byly trojúhelné sestavy a obloženy cihlami. Tuto situaci lze sledovat pouze na starší dokumentaci, jelikož tato stěna je dnes zřícená. Na severní stěně, která je obrácena ke kostelu, je velmi dobře identifikovatelné jádro objektu, jelikož je od pozdější přístavby přibližně v polovině stěny odděleno spárou. Nároží je zpevněno objemnými podélnými kvádry. Součástí hradu byla polygonální schodišťová věž, ze které se dochovalo zřetelné kamenné okosené čtvercové okenní ostění, které bylo v této oblasti typické v renesanci. Šnekové kamenné schodiště, nacházející se uvnitř věže, je naprosto zničené (Karel – Knoll 2004, 28).

6.4 Východní křídlo (pivovar)

Východní křídlo uzavírá nádvoří od východu. Je to obdélný objekt jednotraktové dispozice s jedním patrem. V tomto místě stoupá terén směrem ke kostelu, a proto je přední strana budovy patrová, ale z nádvoří je v podobě zvýšeného přízemí. Jižní část obsahující průjezd hlavní brány navazuje na jihovýchodní nároží zámeckého objektu. Její severní část je rozšířena o dvě příčná křídla, která ohraničují hranu svahu západním směrem, což je směr ke kostelu směrem severovýchodním. Tyto objekty jsou nejlépe zachovalé ze všech budov, které se zde nacházejí. Jižní polovina křídla byla zřejmě přistavěna na spáru ke štítové zdi, která patří staršímu objektu, který je dnes součástí severní poloviny křídla. (Karel – Knoll 2004, 29).

Jižní polovina křídla byla vystavěna najednou a dokládají to použité jednotné kamenické detaily. Je to ostění oken, které je lemováno typickou barokní zalamovanou lištou, a také charakteristický oválný okenní prostor situovaný do nádvoří, jenž je umístěn naležato. Tento objekt prošel také úpravami v druhé polovině 19. století,

a to v návaznosti na nově vybudované nárožní části na jižním křídle. V této době bylo východní křídlo prodlouženo směrem k jihu a v přízemí vznikl nový průjezd do nádvoří. Patro objektu bylo od počátku obytné. Jeho součástí byl rozměrný sál se štukovým stropním zrcadlem pocházejícím z pozdního baroka. O bohaté výzdobě sálu svědčí pozůstatek po malovaných špaletách oken, které byly lemovány iluzivními rámy, a ty vytvářely podezdívku podél stěn (Karel – Knoll 2004, 29).

Východní křídlo prošlo několika razantními stavebními úpravami. Obvodové zdivo je předbarokního původu, ale přesněji datovat nelze, protože neobsahuje žádné prvky, které by určily přesněji dobu výstavby. Původně byl objekt vystaven jako pivovar, a to během zásadních stavebních úprav, které proběhly v období renesance. Její přední část, tedy východní průčelí, je tvořeno konstrukcí prosklené pavlačové stěny, kterou nese v přízemí zeď vedoucí podélně pod ní. Tato stěna kryje původní obvodovou zeď. Ta je členěna okénky v kamenných ostěních, které jsou umístěny naležato a jsou lemovány barokní římsou, která je profilována podokenním obloukem a lištou. Tyto dvě stěny vytváří tenkou chodbu. V levé okrajové ose se nachází vstup, jenž byl druhotně rozšířen a jeho kamenné ostění dříve se zde nacházející bylo v době rozšíření odstraněno. Tento vstup vede do místnosti ve střední části křídla, která sloužila jako komunikační prostory. Místnost byla původně čtvercová a byla druhotně rozdělena úzkými příčkami. Její strop je klenutý křížovými klenbami vedoucími na středový kamenný pilíř. Tato část původní větší místnosti vznikla v souvislosti s výstavbou schodiště vedoucího do patra. Toto schodiště má dvě ramena a jeho součástí je mezipodesta umístěna do jihozápadního rohu místnosti. Z komunikačních prostor bylo možné vejít do jižní části budovy, a to druhotně vytvořeným obdélným otvorem, ale ten je dnes zadržován. Dále zde byl na opačné straně průchod do dalších prostor křídla budovy. Z nádvoří vede vstup na mezipodestu schodiště s kamenným ostěním barokní profilace a díky němu lze tyto provedené úpravy datovat (Karel – Knoll 2004, 30).

Druhá část místnosti zůstala v původní podobě po zaklenutí. Klenby jsou lehce nepravidelné a na hranách mají hřebínky. Kamenný pilíř, nacházející se ve středu místnosti, tvoří okosené hrany s trojúhelníkovými šikmými náběhy. Další místnost,

kteřá je přístupná obdélným vstupem s jednoduchým kamenným hraněným ostěním, má podobné zaklenutí jako předchozí místnost. Prostor místnosti je mírně obdélný a její klenutí je tvořeno dvěma křížovými klenbami se širokým rozponem, které vycházejí z pilířů přiléhajících ke zdi. Místnost také prošla druhotnou úpravou. Patrné je to opět z přízvedních pilířů nesoucích klenby, ale také to dokládá okenní otvor nacházející se ve východní stěně. Jeho vnitřní stěny jsou hluboké, šikmé a mají segmentová záklenky, které se neshodují s umístěním klenebních čel. Naproti vstupu do místnosti se v rohu nachází schodiště, jež prochází členitým zaklenutým otvorem, který je umístěn pod masivní příčnou severní stěnou. Schodiště vede do níže situované chodby, která je z větší části klenutá valenou klenbou. Na schodišti se při jeho patě, složené ze stupňovaných kamenů, nachází v pravé stěně čtvercový odkladní výklenek na světlo. Naproti výklenku je umístěn zaklenutý vstup do dalšího sklepa s mohutným obdélným jednoduchým hraněným ostěním z kamene (Karel – Knoll 2004, 30).

Sklepní prostor je obdélného tvaru a jeho část je vytesaná ze žulového skalního podloží a vyčnívá ze stěn na některých místech až do 1 metru nad podlahou. Naproti vstupu je pod stropem šikmý odvětrávací otvor. Prostor je zaklenut valenou klenbou z kamene. Na severní stěně sklepního prostoru jsou patrné dva otvory, které mohly sloužit jako okna nebo jako malé vstupní otvory ústící na severní stranu ostrožny, ale byly z nějakého důvodu později zadrženy. Vedle vstupu v jednom z rohů se nachází betonová jímka, která byla do objektu vložena druhotně. Nad sklepem se nachází menší, ne příliš vysoká místnost, sloužící jako skladovací prostory. Obvodové zdi jsou kamenné, její severní stěna je z tesaných kvádrů a v její horní části je cihlová nadezdívka. Cihlová podezdívka slouží jako obvodová konstrukce patra budovy. Patro bylo využíváno jako sál hostince, který je v současnosti nefunkční. Tento sál vznikl na začátku 20. století v době, kdy probíhala přestavba severní částí křídla a objektu, jenž příčně navazuje na objekt, ve kterém se nachází hostinec. V této části nebyly objeveny stopy po historické konstrukci budovy, jedná se tedy o mladší stavbu. Křídlo je pokryto sedlovou střechou a v severní polovině křídla je strmý krov, který má ležatou stolicí se šikmým zavětrováním nacházející se v úrovni střechy. (Karel – Knoll 2004, 30).

6.5 Kostel Povýšení sv. Kříže

Z již uvedených prvních písemných zmínek, je patrné, že sídlo hazlovského rodu bylo v Hazlově vybudováno přibližně ve stejné době jako na okolních ministeriálních statcích. Díky tomu bylo možné dohledat pozůstatky po existenci a vlastní podoby ministeriálního hradu ve velmi komplikované stavební struktuře současného zámku. Předpokládané románské zdivo bylo zcela jistě potvrzeno pouze v archaickém zdivu, nacházejícím se v přízemí kostelní věže. Teto prostor byl ztotožněn s místem, kde se dříve nacházelo původní presbyterium, ale umístění původní hradní kaple zjištěno nebylo. Další části zámku pocházejí nejpozději z období vrcholné až pozdní gotiky (Karel - Knoll 2003, 181).

Kostel Povýšení svatého Kříže, který se v dnešní době nachází ve středu zámeckého areálu je barokní novostavbou, která byla od roku 1687 stavěna rodinou Moserů, jelikož chtěli stavbu obnovit a rozšířit. Kostel byl 10. 10. 1688 vysvěcen. Touto stavbou byla nepochybně nahrazena původní sakrální stavba, která náležela stejnému patrociniu (Karel - Knoll 2003, 181). Původní stavba je nepřímo doložena již k 15. 5. 1307, kdy byl mezi svědky donace chebské komendě německých rytířů Heinricha Nothafta z Wildsteina uveden „*Berchterus plebanus in Hasela*“ (Gradl 1886, 207).

Dlouhou působnost tohoto kostela dokládá nejen jeho dnešní stav, ale také zmínky v soupisech farností. Hazlovská farnost patřila v roce 1326 do děkanátu Beidl. V roce 1350 patřila pod Wondreb a přibližně od roku 1438 náležela pod chebský děkanát, ale není vyloučeno, že tak tomu bylo již před rokem 1395. Pod farnost spadaly podle rejstříku pocházejícího z roku 1395 chebské venkovské hotovosti vsi Hazlov, Lipná, Polná, Skalka, Ostroh, Výhledy a Táborská. Jiné prameny uvádějí, že k ní také náležela do roku 1406 ves Libá. Farnost v roce 1459 přispěla 33 grošů na opravu biskupského dómu v Regensburgu (Karel - Knoll, 2003, 182). V roce 1470 byl majiteli panství v Ostrohu zřízen kostel sv. Wolfganga, který by jako filiální podřízen kostelu v Hazlově (Hledíková 1990, 279). V popisu chebské komendy německých rytířů pocházející z 2. poloviny 14. století jsou zaznamenány i jejich příjmy. Jako jedna z farností inkorporovaných řádu a podléhající duryňskému zemskému komturovi,

uvedena jako „*Haseln*“ (Prökl 1877, 559). Inkorporaci kostela lze doložit vizitačním protokolem řezenské diecéze, jenž pochází z roku 1508. Řád držel patronátní práva k mnoha dalším kostelům na Chebsku až do reformace v roce 1564. V Chebu lze přítomnost řádu doložit pravděpodobně již za vlády Friedricha II., jemuž měla být v roce 1230 přiznána správa farního kostela sv. Mikuláše (Karel - Knoll 2003, 182). Tato donace byla realizována Konradinem roku 1258. Zmíněná listina z roku 1307 dokazuje, že již v té době byl hazlovský kostel inkorporován řádu. Mezi roky 1567-1628 byli do kostela dosazováni evangeličtí faráři. Nejdříve je tam dosazovala chebská komenda, ale později byli dosazováni přímo majiteli panství. Později byli hazlovští obyvatelé „navráceni“ chebskými jezuity zpět k římskokatolické církvi (Karel - Knoll 2003, 183). V roce 1666 byla plukovníkem Karlem von Schönaich na jižním okraji Hazlova vystavena hřbitovní kaple sv. Jiří. Výměnu farářů měl ve svých rukou chebský magistrát, ale podíleli se na ní také majitelé panství. V roce 1741 došlo ke sporu o patronátní práva, který byl ukončen v roce 1777 dohodou. V dohodě bylo uvedeno, že patronátní práva budou mít střídavě obě strany a patronátní povinnosti měly být rovným dílem rozděleny mezi obě strany. Během druhé světové války a po jejím skončení byl kostel jen nepatrně poničený. Roku 1971 došlo k výměně oken v kostele a došlo také k obnovení vnitřní výmalby interiéru. V letech 1993-1995 byly realizovány opravy fasád, které jsou na kostele dodnes (Karel - Knoll 2003, 182)

6.6 Věž

Věž má obdélný půdorys a je relativně štíhlá. Její výška dosahuje 25 metrů a její spodní část tvořená kvádry byla vystavěna zřejmě ve dvou fázích. Dvě mladší podlaží jsou od starší fáze oddělena vodorovným odsazením, patrným na zdivu a vystavěna byla s největší pravděpodobností ve vrcholně gotickém období (Karel - Knoll 2003, 183). K přesnější dataci posloužilo dendrochronologické datování stropního trámu pocházejícího z druhého podlaží, které určilo jeho původ do roku 1430, ale výsledky nebyly jednoznačné (Karel - Knoll 2004, 31). Dalším vodítkem pro přesnější dataci je zvon, patřící k nejstarším zvonům na Chebsku, jenž byl dříve umístěn ve zvonici

kostela a pochází z roku 1409, někdy je uváděn rok 1408 (Prökl 1877, 506). Konstrukčně jsou nejpřínosnější dvě vrchní patra, která mají vnitřní hrázděnou konstrukci, tvořenou v rozích sloupy, které prostupují oběma patry a jsou uloženy na vodorovném rámu, jenž je osazen vnitřním lícem zdiva. Všechny stěny jsou rozděleny na tři díly, kdy každý z nich obsahuje dva sloupy, příčně spojené šikmými vzpěrami. Jsou označeny červenou rudkou pomocí vrypů a červeně jsou označeny také plošky na hranách trámů, které jsou velice precizně otesané (Karel – Knoll 2004, 31).

Dřevěná konstrukce byla podrobena dendrochronologii a ta ji datovala do roku 1606, případně do roku 1607 (Kyncl 2004, 2). Konstrukce složená z trámů je opatřena vyzdívkou z drobného lomového kamene a částečně cihlami, přičemž zdivo na vnější straně pokračuje do šíře přibližně 40 cm a tam navazuje na římsku. Ve zdivu jsou na jižní a východní straně, zaklenuté okenní otvory. Ve špaletách oken jsou velmi zajímavá žulová ostění i přesto, že jsou velmi poškozená, je možné pozorovat jejich hrotité vrcholy. Ty jsou osazeny pravděpodobně jeptiškou na čtvrtkruhovém sedle a jejich strany jsou okosené. Tyto prvky se objeví v gotice, a proto ostění nemohla být osazena před vznikem trámové konstrukce. Pravděpodobně se jednalo o druhé použití ostění ze staršího zvonového patra pocházejícího zřejmě z 15. století a došlo také k jeho doplnění cihlovou výspravou. Okna byla druhotně použita k osazení hodin doložených z roku 1695 (Karel – Knoll 2004, 31). Patro, ve kterém se nacházel zvon, je zakončeno renesanční vyzdívanou lunetovou římsou, jeho střecha je moderní stanová, a ne příliš vysoká, vystavena pravděpodobně jako provizorní. Dříve věž pokrývala osově souměrná střecha (báň), která je doložena na kresbě Karla Husa ze začátku 19. století (obr. 16). Ta ale není zaznamenána na kresbě Václava Prökla, pocházející z roku 1843, na níž je zakresleno novější zastřešení (obr. 17) (Karel - Knoll 2004, 31).

Přízemí věže je ztotožňováno s umístěním původního presbytáře hradní románské kaple. Kaple byla díky tomu řazena mezi kaple s chórovou věží. Průzkumy nepotvrdily stáří konstrukcí, ale tento předpoklad se jeví více než jako pravděpodobný. Románská klenba je z cihel, což v této oblasti vylučuje to, že by byla staršího než pozdně gotického původu. Umístění vstupu na první patro ochozu přes původní klenbu

dokazuje její datování před barokní přestavbu. Zajímavým detailem je nika lemovaná tesanými kvádry, která se nachází v na severní stěně, vyvolávající dojem sanktuária. Má podobné rozměry a svým charakterem je možno ji zařadit nejpozději do období gotické etapy stavby. Může se ale jednat o bezpečnostní schránku (pokladnici) nesakrálního původu. Rozměry prostoru a nika jsou velmi podobné prvkům na chórové věži kostela v Pomezí u Chebu. Spodní část věže není možné datovat, jelikož se v této části nenachází žádné spolehlivě datovatelné prvky. Zcela jisté ale je, že se jedná o pozůstatek románsko-gotického původu (Karel - Knoll 2003, 183).

6.7 Srovnání stavební podoby s dalšími ministeriálními hrady

Bylo by vhodné porovnat stavební podobu hradu Hazlov s jinými ministeriálními hrady v okolí. Za nejpříhodnější z hlediska stavební podoby se stává hrad Wildstein. Tento ministeriální hrad tvoří typickou stavbu tohoto typu a prošel velmi detailním archeologickým a stavebně historickým průzkumem. Oba tyto hrady nepřesahují rozlohu 25 x 30 metrů (Karel - Knoll 2004, 46). U obou hradů byly jako stavební materiál použity kvádry. Na hradu Hazlov je složitější ztotožnit kapli než na Wildsteinu. Během barokní přestavby byla odtěžena značná část hradního jádra. Kaple na Hazlově byla ztotožněna se spodní částí věže, kde bylo identifikováno klenutí, a tím by se kaple řadila mezi sakrální stavby s chórovou věží. Dokladem toho by mohly být pozůstatky pravděpodobně renesančního zastřešení naznačující existenci poměrně vysoké východo-západně orientované stavby, která by svým umístěním odpovídala hradnímu kostelu Povýšení sv. Kříže. Tato úprava by za jistých okolností mohla nasvědčovat rozšíření původní hradní kaple na farní kostel, jehož základ by mohl vyplývat ze vztahu hazlovských pánů a řádu německých rytířů. Obecně se podobnosti dají nalézt u více hradních staveb české falce, kde se objevují kostely či kaple v těsné blízkosti hradního jádra. Identifikace malého okénka, které se v dnešní době nachází v těsné blízkosti nad zámeckým nádvořím, taktéž nasvědčuje možné podobnosti s hradem Wildsteinem. Stavební podoba kaple zde předstupovala před hradební zeď jádra a z druhé strany se přimykala k hradnímu příkopu. Doklady tohoto příkopu však na Hazlově chybí, ale

to nemusí znamenat, že se zde dříve nenacházel příkop, který mohl zaniknout během mnoha úprav hradu (Karel - Knoll 2004,47).

6.8 Shrnutí

Na základě zjištěných poznatků lze rámcově charakterizovat pravděpodobnou podobu ministeriálního hradu v Hazlově. K výstavbě byla vybrána nevýrazná ostrožna, jejíž dvě strany strmě spadají k údolí potoka. Původní rozsah obdélného hradního jádra měl rozměry přibližně 25x30 metrů. Tuto skutečnost nelze ověřit, a proto se jedná pouze o předpokládanou velikost. Není zcela jasné, jestli netypické umístění kostela přímo v hradním jádru, není dokladem toho, že kostel měl místo k hradu blíže k sídelnímu dvorci, se kterým byl kostel propojen. Tuto skutečnost nepřímo dokládají dochované písemné prameny (Karel - Knoll 2003, 185). Další variantou, proč byl kostel vybudován přímo v areálu hradu je, že se dříve jednalo o hradní kapli, která byla povýšena na farní kostel v souvislosti prvotní inkorporace řádu německých rytířů, jenž měli vazby k zakladatelům hradu. Tuto skutečnost by mohl potvrzovat fakt, že stavba je velmi dobré kvality a také její velikost. Stavba se dá také interpretovat jako románská hradní věž, která byla umístěna v původním čele hradního jádra (Karel - Knoll 2003, 186). Na Chebsku je poměrně běžnou záležitostí využití románských hradních věží v rámci nově vybudovaných kostelů. Tato situace lze sledovat na ministeriálním hradě Wildstein a také věží ve Waldau a Wildenau, kde věže slouží jako zvonice kostelů, postavených na troskách původních hradů. Blízká vazba kostela na hrad není na Chebsku u barokních kostelních staveb výjimečná. Jako příklad je možné uvést stavby ve Starém Hrozňatově a Libé, jejichž stavba musela být náročná, jelikož se nachází ve svahu. Palác je umístěn na západě, kolmo k němu je umístěn kostel nebo kaple a na východě se nachází věž. Jedná se o téměř totožnou románskou podobu. Tímto srovnáním, však ale nelze jednoznačně vysvětlit vazby kostela na hrad (Karel - Knoll 2003, 186).

7. Archeologický výzkum v roce 2015

7.1 Okolnosti výzkumu

V roce 2015 proběhl od 7. července do 14. srpna předstihový archeologický výzkum lokality Hazlov. Realizován byl na předhradí hradu, kde byly původně vymezeny 3 sondy (č. 1, 2 a 3a), ale později byl rozšířen o další dvě sondy (č. 3b a 4). Cílem výzkumu bylo zjistit stav podzemních situací a zjistit fyzický stav opěrné zdi (obr. 18) (Beránek 2015).

7.2 Sonda č. 1

Sonda č.1 (obr. 20) byla založena v jihovýchodním rohu v místě, kde bylo narušené nároží opěrné zdi. Vrstvy 1 až 3 byly recentního nebo subrecentního stáří a pravděpodobně souvisely s úpravami, které na hradě proběhly v průběhu 20. století. Nejsilnější vrstvy byly 4 až 7 a bylo je možné datovat díky nálezům mince z roku 1710 (tříkřejcar Josefa I. z roku 1710, obr. 19) (Novotný, V. 2003, 23). Vrstvy vznikly po roce 1710, což je datuje do období novověku. Další vrstvy č. 8 až 12 vznikly nejdříve v 15. století, jedná se tedy o období pozdního středověku a jejich vznik pravděpodobně souvisí s výstavbou opěrné zdi předpolí hradu, respektive jeho hospodářskému zázemí (Beránek 2015).

7.3 Sonda č. 2

Sonda č. 2 byla vyměřena uprostřed zámeckého předhradí a dosahovala hloubky 1 m. Záměrem bylo zjistit, jaká je zde podzemní situace z důvodu plánované výstavby kašny. Všechny vrstvy pocházely z recentní navážky (Beránek 2015)

7.4 Sonda č. 3

Sondy č. 3a a 3b byly umístěny v jihozápadním okraji předhradí a také měly zjistit podzemní situaci na tomto místě, především s ohledem na možnost pokračování obvodového zdiva. Kopáno bylo do hloubky 1 m, korunu obvodového zdiva se nepodařilo nalézt. Jejich obsah byl pouze recentní navážka (Beránek 2015).

7.5 Sonda č. 4

Sonda č. 4 (obr. 21) byla vyměřena na západním konci zřetelné opěrné zdi a jejím cílem bylo zjistit stav zdiva v tomto úseku. Z nálezové situace vyplývá, že zdivo prošlo složitým stavebně historickým vývojem a byla objevena příčka, která směřovala do areálu předhradí, ale její spojitost s opěrnou zdí se nepodařilo prokázat. Příčka pravděpodobně byla postavena, aby zpevňovala opěrnou zeď. Vrstvy v této sondě jsou v zásadě analogické k situacím v sondě č. 1 (Beránek 2015).

7.6 Metoda výzkumu

Po vytyčení ploch sond došlo k postupnému odkrývání terénu po přirozených vrstvách. Z nich byly separovány veškeré nálezy. Následně došlo k fotografické a kresebné dokumentaci nálezových situací. Dále bylo provedeno geodetické měření. Keramický materiál byl zpracován v rámci této práce, čímž došlo k vyhodnocení nálezových situací.

7.7 Keramické třídy

Třída Haz1a – Jedná se o keramickou třídu, která je v souboru zastoupena 73 zlomky. Její keramická hmota je hrubozrnná a ostřivo dosahuje okolo 25 procent hmoty a dominuje jeho velikost od 1 do 2 mm. V ostřivu dominují drobné křemenné písky a slída, jejíž obsah v keramické hmotě dosahuje 5 procent ostřiva. Technologicky

se jedná o keramiku vytáčenou na kruhu, což nelze přímo doložit otiskem šňůry, ale napovídá tomu šířka keramiky. Vypalována byla spíše v redukčním prostředí a výpal je stejnoměrný a tvrdý. Barevnost této třídy není široká, základními barvami jsou světle šedá a občasné odstíny šedookrové. Povrch je vždy hlazený. Keramika je nezdobená u 7 jedinců lze nalézt drobný plastický pásek, který se vyskytuje na podhrdlí. Převážnou část tvoří zlomky těl a okrajů nádob. Jedná se především o hrncovité nebo zásobnicové tvary, což lze soudit podle tloušťky střepů.

Třída Haz1b – Tato třída má obdobné vlastnosti s předešlou třídou a je zastoupena 18 zlomky. Keramika je vypalována v oxidačním prostředí. Na jednom fragmentu dna je patrná podsýpka.

Třída Haz2 – Jedná se o keramiku z jemně plavené hlíny. V tomto souboru je zastoupena 40 zlomky. Keramická hmota je prakticky bez ostřiva a dalších příměsí. Je oxidačně vypalovaná. Technologicky se jedná o keramiku vyráběnou na kruhu a její stěny jsou tenké (do 2 mm šířky). Výpal je stejnoměrný s vysokou tvrdostí. Jedná se o velmi kvalitní zboží. Barevná škála se skládá z velmi světlých odstínů okrové a šedé barvy. Povrch je hlazený a objevuje se na něm glazura, a to především na vnitřní straně. Barvy glazury jsou žlutá, zelená a hnědá. Co se týče keramických tvarů, jedná se o hrncovité tvary a o stolní keramiku, ve formě drobných hrnečků a pohárů. Hrnčovité tvary mají glazuru pouze na vnitřní straně, naopak stolní keramika má glazuru na vnější i vnitřní straně.

Třída Haz3 – Tuto třídu tvoří keramika z jemně plavené hlíny a je v souboru zastoupena 37 zlomky. Ostřivo není četné, jeho velikost je do 1 mm a zastupuje maximálně 20 % keramické hmoty. Hlavními ostřivy jsou křemičité písky a slída. Jedná se o keramiku vytáčenou na kruhu. Fragmenty pocházejí z nádob vypalovaných v oxidačním prostředí. Výpal je tvrdý a stejnoměrný. Její povrch je hlazený. Barevná škála je není široká a objevují se zde barvy od světleokrové po světlehnědou. Keramika je upravována glazurou, a to především na vnitřní straně. Glazura má barvy od světlehnědé po tmavěhnědou. Z keramických tvarů jsou zastoupeny hrncovité tvary a fragmenty pokliček a talířů.

7.8 Další nálezy

Mimo nálezů keramiky bylo při archeologickém odkryvu nalezeno sedmnáct zlomků zvířecích kostí. Nalezeno bylo také sedm zlomků tabulového skla, jeden zlomek okenního terčíku, pět zlomků střešní krytiny (prejzy), třináct zlomků strusky, dva uhlíky a dva zlomky malty. Důležitým nálezem je stříbrný tříkřejcar Josefa I. z roku 1710, díky kterému se podařilo datovat jeden horizont.

7.9 Absolutní datace nálezů

V keramice lze chronologicky vytyčit dva základní okruhy, vrcholně středověká keramika s mnoha analogiemi po celém Chebsku, datovaná do 14. a 1. poloviny 15. století. Jedná se o redukčně vypalovanou keramiku se slídou a ostřivem. Do tohoto období lze datovat i zlomek skleněného okenního terčíku (Šebesta). Druhou velkou složku tvoří novověká keramika, bohužel datovaná zatím do širokého období od závěru 17. století do počátku 19. století. V materiálu je velmi četně zastoupena. Jedná se o široké spektrum typů nádob od kuchyňské přes tvarově významnější keramiku stolní (talíře s výzdobou), která je vždy opatřena glazurou. Vše lze funkčně datovat na základě etnografické sbírky muzea Cheb (Scheufer - Soukupová 1981).

Chronologicky nejcitlivějším nálezem je mince, tříkřejcar Josefa I. z roku 1710, který datuje novověkou zánikovou situaci *post quem* k tomuto datu. Dalšími nálezy byly chronologicky necitlivé zlomky stavební keramiky, především střešní krytina (prejzy), zbytky vápenné malty, skelná struska, zvířecí kosti a uhlíky.

7.10 Zhodnocení výsledků

Zázemí hradu se do prostoru jižního předpolí rozšiřuje zřejmě na přelomu 14. a 15. století, což je doloženo vrcholně středověkou keramikou v archeologickém kontextu. A doplněné na základě dochované i objevené fragmentární architektury. Zázemí se rozvíjí do první poloviny 18. století, kdy při větších přestavbách hradu

pravděpodobně dochází k jeho bourání a zániku. Tento zánik lze datovat mincí z roku 1710, bohužel současné poznatky o novověké keramice nedovolují přesnější dataci než do zmíněného 18. století. Prostor byl opět intenzivně využíván až v průběhu 20. století jako hospodářské prostory státních statků, což je doloženo z nejsvrchnějších vrstev archeologické situace zachycené ve všech zkoumaných sondách.

8. Závěr

Základem práce bylo zpracování souboru artefaktů získaných v rámci předstihového archeologického výzkumu na předhradí hradu Hazlov, který byl podroben patřičnému šetření. Celkem bylo při výzkumu získáno 171 keramických zlomků, jedna stříbrná mince, dva uhlíky, sedmnáct zlomků zvířecích kostí, pět zlomků střešní krytiny a třináct zlomků strusky. V rámci této práce byl vypracován katalog keramických nálezů. Každý z nich byl popsán, změřen, zvážen a zařazen do patřičné kategorie. Nejstarším detekovaným horizontem je keramika datovaná na přelom 14. a 15. století. Ta se v našem souboru vyznačuje redukčním výpalem, značným množstvím příměsí a téměř se na ní neobjevuje glazura. Keramika pocházející z této doby byla rozdělena na třídy Haz1a a Haz1b. Haz1a je spíše redukčního výpalu a obsahuje značné množství příměsí. Jedná se o keramiku vytáčenou na kruhu a její výpal je homogenní a tvrdý. Barevná škála se pohybuje od světlešedé až po odstíny šedookrové. Z keramických tvarů jsou zastoupeny především hrncovité nebo zásobnicové tvary. Třída Haz1b má stejné vlastnosti jako předešlá skupina, ale je vypalovaná spíše v oxidačním prostředí.

Druhý pozorovaný horizont je možné datovat mincí z roku 1710, která jej zařazuje do tohoto období a let nadcházejících. Keramiku z tohoto horizontu lze rozdělit do dvou tříd. Kategorie Haz2 je tvořena keramikou z jemně plavené hlíny prakticky bez ostřiva. Je oxidačně vypalovaná a jedná se o zboží vysoké kvality. Barevná škála se pohybuje od světleokrové po světlešedou a její povrch je glazován. Objevuje se glazura žluté, zelené a hnědé barvy. Třída Haz3 tvoří keramika oxidačního výpalu. Keramická hmota obsahuje méně než 20 % ostřiva do 1 mm. Její povrch je světležlutý až světlehnědý, hlazený a upravován pomocí glazur v barvách od světlehnědé po tmavěhnědou. Zastoupeny jsou tvary hrncovité, pokličky a talíře.

Ze zpracované keramiky se nepodařilo přiblížit historii vývoje na předhradí hradu v Hazlově, jelikož z nálezů není možné spolehlivě reflektovat použití tohoto prostoru a jeho výrobní, sociální nebo ekonomický vztah k hradu. Historie sídla

v Hazlově, jehož počátky spadají do první poloviny 13. století, vykazuje známky typického ministeriálního hradu. Jeho podobnost byla sledována například s hradem Wildstein. Na základě rozboru stavebních fází objektu byly identifikovány čtyři stavební fáze, během nichž dochází k velkému rozšíření původního románského hradu. Ten byl postupně přestavěn na vrcholně gotický hrad, který byl následně přebudován na renesanční zámek. Významnou složkou hradního komplexu se stává původní románský kostel. V roce 1975 byl na hradě uskutečněn stavebně historický průzkum, kvůli dezolátnímu stavu celé stavby. Na hradě v letech 2001 a 2003 proběhl archeologický výzkum a ten přispěl k lepšímu poznání stavebně historického vývoje hradu a objevil tři fáze pohřbů. Majiteli hradu byli páni z Hazlova, kteří patřili pod ministeriální správu chebské falce. Dříve se předpokládal velký význam tohoto rodu, ale po prozkoumání dostupných zdrojů jsem došla k závěru, že se jedná o odnož významnější větve rodu Neupergů (Kubů 1997, 71). Hrad v Hazlově vznikl v souvislosti s kolonizačními procesy českého pohraničí. V té době vzniká řada opěrných bodů jako podpůrná složka kolonizačních a správních procesů a jedním z nich se stává sídlo v Hazlově.

Sídlo v Hazlově v průběhu své životnosti prošlo mnoha změnami. Až do počátku 2. světové války bylo používáno jako rezidenční objekt. Po konci druhé světové války byl hrad na základě konfiskace opuštěn posledními majiteli a ponechán svému osudu. V současnosti došlo k znovuobnovení kostela Povýšení sv. Kříže a k výstavbě parku, který vznikl v místech dnešního předhradí. Tato lokalita představuje do budoucna možnost dalších výzkumů, které by hlouběji přispěly k poznání této hradní lokality.

Literatura

Prameny

Beránek, M. 2015: Expertní list ke stavbě: Lokalita hrad – Hazlov, č. j. MChA3/2015.
Archiv Muzea Cheb, p. o. Karlovarského kraje. Cheb.

Gradl, H. 1886: Monumenta Egrana: Denkmäler des Egerlandes als Quellen für dessen
Geschichte. Eger: A. E. Witz.

Kyncl, T. 2004: Dendrochronologická analýza dřevěných konstrukcí Hazlov (okr. Cheb).
Znalecký posudek č. 352-19/04(5). Národní památkový ústav: ÚOP Plzeň.

Lancinger, L. – Líbal, D. – Heroutová, M. 1974: Hazlov, stavebně historický průzkum
SÚRPMO. Národní památkový ústav: ÚOP Plzeň.

Literatura

Boháč, J. 2008: Cheb. Praha: Paseka

Durdík, T. 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha: Libri.

Foster, L. – Knoll, V. – Karel, T. 2004: Kostel a hrad v Hazlově v nejstarší době své existence. In: Sborník chebského muzea 2003, 21-30. Cheb: Krajské muzeum Cheb.

Foster-Čiháková, L. 2004: Stručné výsledky záchranných archeologických výzkumů za rok 2003. In: Zpráva o činnosti v roce 2004, 5-8. Plzeň: Národní památkový ústav, ÚOP Plzeň.

Karel, T. – Knoll, V. 2003: Stavební počátky hradu v Hazlově. In: Dějiny staveb 2003, 176-187. Nečtiny.

Karel, T. – Knoll, V. 2004: Stavební a historický vývoj hradu Wildstein ve Skalné a jeho srovnání s vybranými hrady chebských ministeriálů. In: Castellologica Bohemica 9, 27-62. Praha.

Karel, T. – Knoll, V. 2016: Hrady na Chebsku jako reprezentanti moci. In: Castellologica Bohemica 16, 153-178. Plzeň.

Klír, T. 2015: Hydronomie Chebska v kontextu severovýchodního Bavorska: K otázce jazykovým poměrům v raném středověku. In: Popelka, M. – Šmidtová, R. – Beneš Z. (ed.): Praehistorica XXXII/2, 173-223. Praha: Karolinum.

Kubů, F. 1981: Ministerialita a Chebsko v období štaufské vlády. In: Československý časopis historický 29, 389-416. Praha.

Kubů, F. 1995: Říšský sněm v Chebu 1389. Cheb. In: Sborník chebského muzea 1995, 17-27. Cheb.

Kubů, F. 1997: Štaufská ministerialita na Chebsku. Cheb: Muzeum Cheb.

- Kubů, F. 2006:* Chebský městský stát: Počátky a vrcholné období do počátku 16. století. České Budějovice: Veduta.
- Neuhäuslová, Z. 2001:* Mapa potencionální přirozené vegetace České republiky. Praha: Academia.
- Novotný, V. 2003:* Mince Josefa I. 1705 – 1711 a Františka II. Rákociho 1703 – 1711. Hodonín: BOMA PRINT.
- Profous, A. 1947:* Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny 1, A-H. Praha: Česká akademie věd a umění.
- Pelant, J. 1984:* Města a městečka západočeského kraje. Plzeň: Západočeské nakladatelství.
- Prökl, V. 1877:* Eger und das Egerland Band 2: nebst einer vollständigen Darstellung von Herzog Waldstein's letzten Lebensjahren und Tod in Eger. Falkenau: Müller & Weiser.
- Rojík, P. 2016:* Geologie a nerostné zdroje Karlovarského kraje. Karlovy Vary: Karlovarský kraj.
- Scheufler, V. – Soukupová, E. 1981:* Chebská keramika. Cheb: Chebské muzeum.
- Schraml, E. 2012:* Otnantova listina: Písemnost královského kancléře císaře Jindřicha IV.: Labyrint v hradbách a ráj v polích k 950. výročí první písemné zmínky o Chebu. České Budějovice: Stichart.
- Schreiner, L. 1992:* Heimatkreis Eger: Geschichte einer deutschen Landschaft in Dokumentationen und Erinnerungen. Amberg: Eger Landtag.
- Šebesta, P. 2007:* Nejstarší opevnění v Chebu. In: Sborník krajského muzea karlovarského kraje 2006, 168-175. Cheb: Krajské muzeum Karlovarského kraje, Muzeum Cheb.
- Šebesta, P. - Kubů, F. 1984:* Politické a ekonomické vztahy města Chebu a okolní šlechty. In: Archaeologia historica 10, 163-174. Brno.
- Tolasz, A. a kol. 2007:* Atlas podnebí Česka. Praha: Český hydrometeorologický ústav.

Úlovec, J. 2000: Zaniklé hrady a tvrže Čech. Praha: Flora.

Viček, V. 1984: Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže. Praha: Akademie.

*Zahradnický, J. - Mackovčín, P. a kol. 2004: Plzeňsko a Karlovarsko, chráněná území ČR
XI. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.*

Resumé

Within the scope of this thesis I have gathered all of the existing information about the castle Hazlov, which was a part of the ministerial system. Its origin extends to the 13th century and it was intensively inhabited ever since. Important sources of knowledge are written historical ones. Original owners of the castle were the lords of Hazlov, who fall within the ministerial administration of the Cheb Palatinate. A great importance of this house was earlier presumed, but after the examination of available sources I came to a conclusion, that it is rather a branch of the more significant house Neuperg. The castle Hazlov was built in a relation with colonization processes of the Czech borderlands. The abode in Hazlov underwent many reconstructions throughout its lifetime. There were identified four construction phases based on the analysis of the object, during which the original Romanesque castle was greatly expanded. That was gradually rebuilt into a High Gothic castle, which was subsequently rebuilt into Renaissance palace. The original Romanesque church becomes an important part of the castle complex.

A building-historical survey took place in 1975, which contributed to a better understanding of the site. An archaeological research took place here in the years 2001 and 2003. It revealed three phases of burials and thanks to it we can better understand the building-historical development of the castle. The main goal of this thesis was to process the pottery material obtained during the archaeological research in advance on the settlement around the castle Hazlov in 2015. In the collection there are in total 179 pottery fragments, 1 coin, 2 pieces of coal, 8 fragments of glass, 5 fragments of roofing, 13 fragments of slag and 2 fragments of mortar. For the pottery a set of descriptors (the type of firing, the surface, the color, admixtures, the glaze) was determined, according to which it was then divided into 4 classes. Classes Haz1a and Haz1b characterize the oldest horizon of the pottery. The class Haz1a constitutes mostly of reducingly fired pottery, of which mass constitutes of roughly 25 % admixture. It is jiggered on a potter's wheel and its color occurs to be from light grey to ochre. The surface is smooth and non decorated. The class Haz1b has similar qualities,

but it is fired in an oxidizing environment. These two classes are dated to the High Middle Ages. The class Haz2 constitutes of a pottery made from a finely fluted clay and has almost no temper. The firing is oxidizing and the pottery is of high quality. The class Haz3 is characteristic of oxidizing firing and it is jiggered on a potter's wheel. The surface has a color ranging from light yellow to light brown. It is not decorated, but it sometimes has a glaze on the inside. It was not possible to approximate the history of the development on the settlement around the castle Hazlov from the compiled pottery, since it is not possible to reflect the usage of this area and its production, social or economic relation to the castle from the finds.

Přílohy

Tabulka reprezentativních keramických zlomků

číslo	sonda	vrstva	popis (zlomek)	rozměry			váha (g)	povrch		barva	
				šířka (mm)	výška (mm)	průměr (cm)		vně (hlazený/glazura)	uvnitř (hlazený/glazura)	vně	uvnitř
4	1	1	okraje	4,7	32,3	od 18 do 20	0,78	h	h/g	světleokrová	tmavěhnědá
18	1	4	okraje	4,8	34,8	od 20 do 25	1,50	h	h/g	světleokrová	tmavěhnědá
39	1	4	talíře	2,8	31,4	od 15 do 20	2,31	h	h/h	šedočerná	tmavěhnědá
65	1	4	pokličky	1,6	23,8	∅	0,39	h	h	světlešedá	tmavěšedá
106	1	7	okraje	6,3	31,3	od 15 do 20	1,20	h	h	světlešedá	světlešedá
107	1	7	okraje	3,7	32,0	od 15 do 20	1,52	h	h	světlešedá	světlešedá
108	1	7	okraje	4,1	38,4	od 20 do 25	1,20	h	h	tmavěšedá	světlešedá
121	4	1	talíře	8,8	48,2	od 40 do 45	3,86	h	h/g	tmavěokrová	světlehnědá
144	4	1	okraje	4,8	27,7	od 40 do 45	1,80	h	h/g	světleokrová	světlešedá
145	4	1	talíře	7,4	39,9	od 18 do 20	1,72	h	h/g	hnědočerná	tmavěhnědá
146	4	1	okraje	3,2	73,6	od 17 do 20	1,80	h	h/g	šedočerná	světlehnědá
152	4	2	okraje	8,5	20,8	od 17 do 20	1,94	h	h	světleokrová	světlešedá
154	4	2	okraje	4,3	23	od 40 do 45	1,88	h	h	světlešedá	světlešedá
171	4	3	okraje	2,9	18,7	od 10 do 15	0,54	h	h	světlešedá	světlešedá
175	4	3	okraje	2,9	19,4	od 10 do 15	0,54	h	h	světlešedá	světlešedá
202	4	4	výduti	3,5	23,3	od 20 do 25	2,37	h	h	světlešedá	světleokrová
203	sběr	sběr	výduti	2,3	21,2	∅	0,32	h	h/g	světlešedá	světlehnědá

Tabulka č. 1 (seznam reprezentativních vzorků, část 1)

číslo	Výzdoba	Výpal			ostřivo (mm)	Třída
	vně (plast. pásek/rýhy/přehnutý okraj)	tvrdý / měkký	ne / stejnoměrný	oxidační / redukční		
4	pásek (1)	T	s	O	do 1	Haz2
18	pásek (1)	T	s	O	do 1	Haz2
39	pásek + výzdoba	T	s	O	do 1	Haz3
65	Není	T	s	R	do 2	Haz1a
106	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
107	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
108	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
121	rýhy (2) + výzdoba	T	s	O	do 1	Haz2
144	rýhy (2) + pásek (1)	T	s	O	do 1	Haz1a
145	rýhy (2) + pásek (1)	T	s	O	do 2	Haz2
146	okraj + rýhy (1)	T	s	O	do 1	Haz2
152	rýhy (2) + pásek (1)	T	s	O	do 2	Haz1b
154	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
171	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
175	pásek (1)	T	s	R	do 2	Haz1a
202	Okraj	T	s	O	do 1	Haz3
203	pásek (4)	T	s	O	do 1	Haz2

Tabulka č. 1 (seznam reprezentativních vzorků, část 2)

Katalog nálezů

Nález č. 1 (sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,9 mm Výška: 38,1mm Průměr: Ø Váha: 1,12g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleoranžová Uvnitř: světlezelená, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 2 (sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek dna
Rozměry: Šířka: 0,4 mm Výška: 54,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 3 (Sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 11,6 mm Výška: 38,4 mm Průměr: od 20 do 25 cm Váha: 2,56g
Povrch: Vně: glazura, hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: šedookrová Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 4 (sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,7 mm Výška: 32,3 mm Průměr: od 18 do 20 cm Váha: 0,78g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: plastický pásek (1)
Třída: Haz2

Nález č. 5 (sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek talíře
Rozměry: Šířka: 2,9 mm Výška: 34,5 mm Průměr: od 47 do 50 cm Váha: 2,77g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleoranžová Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 6 (sonda 1, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,5 mm Výška: 69,5 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 4,24
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 7 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 7,1 mm Výška: 22,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,48g
Povrch: Vně: glazura, hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 8 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,6 mm Výška: 30,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,27g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 9 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 7,1 mm Výška: 22,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,48g
Povrch: Vně: glazura, hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 10 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek omítky
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 54,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g

Nález č. 11 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek omítky
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 54,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g

Nález č. 12 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek prejzy
Rozměry: Šířka: 16,1 mm Výška: 82,1 mm Průměr: Ø Váha: 7,96g

Nález č. 13 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek malty
Rozměry: Šířka: 31,1 mm Výška: 148,5 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g

Nález č. 14 (sonda 1, vrstva 3)

Popis: zlomek střešní krytiny (prejzy)
Rozměry: Šířka: 18,7 mm Výška: 119,2 mm Průměr: Ø Váha: 32,17g

Nález č. 15 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 8,1 mm Výška: 100,2 mm Průměr: Ø Váha: 3,93g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: tmavěhnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 16 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 54,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 17 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,5 mm Výška: 43,5 mm Průměr: od 11 do 15 cm Váha: 1,74g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 18 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 34,8 mm Průměr: od 20 do 25 cm Váha: 1,50g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: plastický pásek (1)
Třída: Haz2

Nález č. 19 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,2 mm Výška: 35,4 mm Průměr: Ø Váha: 1,25g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 20 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 2,9 mm Výška: 15,1, mm Průměr: Ø Váha: 1,02g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 21 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 11,3 mm Výška: 39,7 mm Průměr: od 15 do 20 cm Váha: 1,39g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: okrovězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 22 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 13,0 mm Výška: 54,7 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 2,07g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 23 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,0 mm Výška: 50,4 mm Průměr: Ø Váha: 1,17g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 24 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 4,9 mm Výška: 55,1, mm Průměr: Ø Váha: 1,12g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 25 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 10,3 mm Výška: 49,7 mm Průměr: 20 cm Váha: 2,69g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: okrovězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 26 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 13,0 mm Výška: 54,7 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 2,07g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá, glazura
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 27 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,6 mm Výška: 38,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,6g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 28 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,3 mm Výška: 33,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,98g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 29 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 8,4 mm Výška: 55,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,90g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 30 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 8,3 mm Výška: 48,2 mm Průměr: Ø Váha: 1,82g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 31 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,0 mm Výška: 34,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 32 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 11,7 mm Výška: 50,1 mm Průměr: 15 cm Váha: 4,31g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 33 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 40,5 mm Výška: 40,2 mm Průměr: 25 cm Váha: 5,42g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 34 (sonda 1, vrstva 4)**Popis:** zlomek podstavy**Rozměry:****Šířka:** 9,4 mm **Výška:** 18,2 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 1,35g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světlehnědá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřivo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz3**Nález č. 35 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek ucha**Rozměry:****Šířka:** 14,1 mm **Výška:** 43,1 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,65g**Povrch:** **Vně:** hlazený, glazura **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světlezelená **Uvnitř:** světlezelená**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřivo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz2**Nález č. 36 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek výduti**Rozměry:****Šířka:** 4,0 mm **Výška:** 45,7 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,59g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světlehnědá **Uvnitř:** světlehnědá**Výpal:** tvrdý, nestejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřivo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz3**Nález č. 37 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek výduti**Rozměry:****Šířka:** 4,9 mm **Výška:** 26,2 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,29g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený**Barva:** **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlehnědá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřivo do 2 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz3

Nález č. 38 (sonda 1, vrstva 4)**Popis:** zlomek podstavy**Rozměry:****Šířka:** 5,3 mm **Výška:** 33,4 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 1,11g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** tmavězelená**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz2**Nález č. 39 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek talíře**Rozměry:****Šířka:** 2,8 mm **Výška:** 31,4 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 2,31g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** šedočerná **Uvnitř:** tmavěhnědá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 1 mm**Výzdoba:** plastický pásek (1) + výzdoba**Třída:** Haz3**Nález č. 40 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek ucha**Rozměry:****Šířka:** 9,4 mm **Výška:** 41,7 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 1,39g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světleoranžová **Uvnitř:** světlezelená**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz2**Nález č. 41 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek výduti**Rozměry:****Šířka:** 5,0 mm **Výška:** 31,9 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,40g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** tmavěokrová **Uvnitř:** světlehnědá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 1 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz3

Nález č. 42 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 8,0 mm Výška: 27,3 mm Průměr: od 20 do 25 cm Váha: 0,96g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 43 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek dna
Rozměry: Šířka: 4,7 mm Výška: 29,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,56g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 44 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,3 mm Výška: 32,1 mm Průměr: Ø Váha: 0,39g
Povrch: Vně: glazura, hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 45 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek dna
Rozměry: Šířka: ,7 mm Výška: 19,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,66g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 46 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,4 mm Výška: 43,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,33g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: šedočerná Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 47 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,8 mm Výška: 23,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,20g
Povrch: Vně: glazura, hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 48 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,6 mm Výška: 32,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,38g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 49 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,6 mm Výška: 45,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,75g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěoranžová
Výpal: tvrdý, nestejnoměrná, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 50 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,8 mm Výška: 29 mm Průměr: Ø Váha: 0,21g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 51 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,5 mm Výška: 36,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,59g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleoranžová Uvnitř: světleoranžová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 52 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,1 mm Výška: 23,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,21g
Povrch: Vně: hlazený, glazura Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 53 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,0 mm Výška: 49,3 mm Průměr: Ø Váha: 1,62g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: oranžovošedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 54 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 6,0 mm Výška: 1,7 mm Průměr: od 20 do 25 cm Váha: 3,46g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: šedookrová Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 55 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 13,9 mm Výška: 49,9 mm Průměr: Ø Váha: 4,30g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 56 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,0 mm Výška: 57,3 mm Průměr: 10 cm Váha: 1,42g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 57 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 55,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,82g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, nestejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 58 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,6 mm Výška: 18,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,13g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 59 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,1 mm Výška: 34,5 mm Průměr: Ø Váha: 0,52g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 60 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 56,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,89g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 61 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,3 mm Výška: 49,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,51g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 62 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,5 mm Výška: 100,9 mm Průměr: Ø Váha: 3,31g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, nestejněměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 63 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,5 mm Výška: 21,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,23g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 64 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,9 mm Výška: 13,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,39g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 65 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek pokličky
Rozměry: Šířka: 1,6 mm Výška: 23,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,49g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 66 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 6,0 mm **Výška:** 64,5 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 2,37g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světleokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 67 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 5,2 mm **Výška:** 33,8 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,58g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 68 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 8,4 mm **Výška:** 36,9 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,69g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 69 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 5,2 mm **Výška:** 33,8 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,58g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 70 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,6 mm Výška: 42,5 mm Průměr: Ø Váha: 0,79g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 71 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,8 mm Výška: 44,5 mm Průměr: Ø Váha: 0,99g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 72 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,9 mm Výška: 58,6 mm Průměr: Ø Váha: 2,57g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 73 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,6 mm Výška: 39,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,47g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlezelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 74 (sonda 1, vrstva 4)**Popis:** zlomek okraje**Rozměry:****Šířka:** 3,3 mm **Výška:** 56,6 mm **Průměr:** 15 cm **Váha:** 2,0g**Povrch:** **Vně:** hlazený, glazura **Uvnitř:** hlazený**Barva:** **Vně:** světlezelená **Uvnitř:** tmavěhnědá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 3 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz2**Nález č. 75 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek podstavy**Rozměry:****Šířka:** 12,0 mm **Výška:** 26,7 mm **Průměr:** 15 cm **Váha:** 2,0g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený**Barva:** **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světleokrová**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 2 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz1b**Nález č. 76 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek postavy**Rozměry:****Šířka:** 9,5 mm **Výška:** 28,4 mm **Průměr:** 8 cm **Váha:** 1,60g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura**Barva:** **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** tmavěokrová**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, oxidační**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 2 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz2**Nález č. 77 (sonda 1, vrstva 4)****Popis:** zlomek výduti**Rozměry:****Šířka:** 5,3 mm **Výška:** 44,5 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,53g**Povrch:** **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazen**Barva:** **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlešedá**Výpal:** tvrdý, stejnoměrný, redukční**Struktura keramické hmoty:** ostřívo do 2 mm**Výzdoba:** není**Třída:** Haz1a

Nález č. 78 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy

Rozměry:

Šířka: 5,3 mm **Výška:** 30,3 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,36g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** tmavěokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz2

Nález č. 79 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje

Rozměry:

Šířka: 6,7 mm **Výška:** 58,1 mm **Průměr:** od 10 do 15 cm **Váha:** 1,49g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 80 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje

Rozměry:

Šířka: 3,8 mm **Výška:** 78,2 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 2,49g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 81 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 4,9 mm **Výška:** 46,5 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 0,50g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 82 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy

Rozměry:

Šířka: 5,7 mm **Výška:** 64,9 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 1,35g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světleokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1b

Nález č. 83 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,3 mm Výška: 33,1 mm Průměr: od 10 do 14 cm Váha: 1,28g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 84 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomky zvířecích kostí (6)

Nález č. 85 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomky tabulového skla (2)

Nález č. 86 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomky strusky (2)

Nález č. 87 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomky prejzy (1)

Nález č. 88 (sonda 1, vrstva 4)

Popis: zlomky tabulového skla (3)

Nález č. 89 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 10,4 mm Výška: 56,9 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 1,97g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 90 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,4 mm Výška: 26,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,15g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 91 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 4,6 mm Výška: 31,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,46g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 92 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,5 mm Výška: 40,7 mm Průměr: Ø Váha: 0,63g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 93 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,2 mm Výška: 33,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,66g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 94 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 4,4 mm Výška: 27,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,21g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 95 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,7 mm Výška: 28,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,45g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 96 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 6,0 mm Výška: 42,1 mm Průměr: Ø Váha: 0,49g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 97 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 25,8 mm Výška: 104,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,38g

Nález č. 98 (sonda 1, vrstva 4?5)

Popis: zlomek betonu
Rozměry: Šířka: 30,8 mm Výška: 68,0 mm Průměr: Ø Váha: 19,5g

Nález č. 99 (sonda 1, vrstva 6)

Popis: zlomek střešní krytiny (prejzy)

Rozměry:

Šířka: 0,17 mm **Výška:** 14,5 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,38g

Nález č. 100 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 6,8 mm **Výška:** 36,3 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,74g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** černošedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 101 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 4,5 mm **Výška:** 32,8 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,31g

Povrch: **Vně:** hlazený, glazura **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světleokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz2

Nález č. 102 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek podstavy

Rozměry:

Šířka: 11,6 mm **Výška:** 47,2 mm **Průměr:** od 10 do 15 cm **Váha:** 2,63g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** tmavěšedá **Uvnitř:** tmavěokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1b

Nález č. 103 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 28,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,25g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 104 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 7,2 mm Výška: 43,7 mm Průměr: Ø Váha: 1,63g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 3 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 105 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 9,2 mm Výška: 52,9 mm Průměr: Ø Váha: 1,04g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 3 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 106 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 6,3 mm Výška: 31,3 mm Průměr: od 15 do 20 cm Váha: 1,20g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: plastickými pásky (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 107 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 3,7 mm Výška: 32,0 mm Průměr: od 15 do 20 cm Váha: 1,52g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: plastickými pásky (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 108 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 3,7 mm Výška: 32,0 mm Průměr: od 20 do 25 cm Váha: 1,20g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: plastickými pásky (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 109 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 5,6 mm Výška: 14,0mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 0,15g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: tmavěšedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 110 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 4,0 mm Výška: 17,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,57g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 111 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,7 mm Výška: 42,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,57g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 112 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 8,2 mm Výška: 30,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,83g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 113 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 8,7 mm Výška: 19,1 mm Průměr: od 35 do 40 cm Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 114 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,0 mm Výška: 39,3mm Průměr: Ø Váha: 0,40g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 115 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 8,2 mm Výška: 32,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 116 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 8,7 mm Výška: 19,1 mm Průměr: od 35 do 40 cm Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 117 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 9,0 mm Výška: 29,3mm Průměr: Ø Váha: 0,60g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 118 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 8,7 mm Výška: 16,2 mm Průměr: od 35 do 40 cm Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 119 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,0 mm Výška: 39,3mm Průměr: Ø Váha: 0,40g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 123 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,7 mm Výška: 31,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,33g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 124 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 12,0 mm Výška: 30,0mm Průměr: Ø Váha: 1,82g

Nález č. 125 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 23, mm Výška: 40,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,35g

Nález č. 126 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 10,0 mm Výška: 51,5mm Průměr: Ø Váha: 3,57g

Nález č. 127 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 8,1 mm Výška: 37,1 mm Průměr: Ø Váha: 0,64g

Nález č. 128 (sonda 1, vrstva 7)

Popis: zlomek strusky

Rozměry:

Šířka: 10,7 mm **Výška:** 25,0 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 1,41g

Nález č. 129 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 5,1 mm **Výška:** 28,7mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,34g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlehnědá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 130 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 4,4 mm **Výška:** 15,7 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,35g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1b

Nález č. 131 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 4,0 mm **Výška:** 18,3 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,15g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 132 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,6 mm **Výška:** 30,6 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,27g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** černohnědá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 133 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,1 mm **Výška:** 36,3 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,34g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** hnědošedá **Uvnitř:** tmavěokrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz2

Nález č. 134 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 10,1 mm **Výška:** 14,5 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,39g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** tmavěoranžová **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 135 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 5,0 mm **Výška:** 56,8 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,64g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** okrověšedá **Uvnitř:** šedookrová

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz2

Nález č. 136 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 6,2 mm **Výška:** 9,9 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,23g

Povrch: **Vně:** hlazený, glazura **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlehnědá **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 137 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,1 mm **Výška:** 17,4 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,10g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světleokrová **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 138 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,1 mm Výška: 36,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,36g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlehnědá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 139 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek ucha
Rozměry: Šířka: 10,6 mm Výška: 38,9 mm Průměr: Ø Váha: 2,96g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: hnědočerná
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 140 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,8 mm Výška: 23,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,18g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 141 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,6 mm Výška: 24,1 mm Průměr: Ø Váha: 0,16g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 142 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,7 mm Výška: 24,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,76g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 143 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,1 mm Výška: 26,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,48g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 144 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 27,7mm Průměr: od 40 do 45 cm Váha: 1,80g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: rýhami (2) a plastickými pásky (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 145 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek talíře
Rozměry: Šířka: 7,4 mm Výška: 39,9 mm Průměr: od 18 do 20 cm Váha: 1,72g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: rýhami (2) a plastickými pásky (1)
Třída: Haz2

Nález č. 143 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,1 mm Výška: 26,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,48g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 144 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 27,7mm Průměr: od 40 do 45 cm Váha: 1,80g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: rýhami (2) a plastickými pásky (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 145 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek talíře
Rozměry: Šířka: 7,4 mm Výška: 39,9 mm Průměr: od 18 do 20 cm Váha: 1,72g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: rýhami (2) a plastickými pásky (1)
Třída: Haz2

Nález č. 146 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 5,4 mm Výška: 24,3 mm Průměr: od 17 do 20 cm Váha: 1,80g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: přehnutý okraj
Třída: Haz1a

Nález č. 147 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomek malty
Rozměry: Šířka: 11,4 mm Výška: 33,1 mm Průměr: Ø Váha: 1,61g

Nález č. 148 (sonda 4, vrstva 1)

Popis: zlomky zvířecích kostí (6)

Nález č. 149 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek ucha
Rozměry: Šířka: 5,6 mm Výška: 38,9mm Průměr: Ø Váha: 2,96g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: hnědočerná
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 150 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,8 mm Výška: 23,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,18g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 151 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,6 mm Výška: 24,1 mm Průměr: Ø Váha: 0,16g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřivo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 152 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 8,5 mm Výška: 20,8 mm Průměr: od 17 do 20 cm Váha: 1,94g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: zdobeno rýhami (2) a plastickými pásky (1)
Třída: Haz1b

Nález č. 153 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,1 mm Výška: 26,4 mm Průměr: Ø Váha: 0,48g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 154 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 4,3 mm Výška: 23,3 mm Průměr: od 40 do 45 cm Váha: 1,88g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: zdobeno plastickou páskou (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 155 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 7,4 mm Výška: 39,9 mm Průměr: od 18 do 20 cm Váha: 1,18g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: tmavěhnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz3

Nález č. 156 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek střešní krytiny (prejzy)
Rozměry: Šířka: 11,3 mm Výška: 65,8 mm Průměr: Ø Váha: 5,65g

Nález č. 157 (sonda 4, vrstva 2)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 11,4 mm Výška: 33,1 mm Průměr: Ø Váha: 1,61g

Nález č. 158 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,0 mm Výška: 38,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,86g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 159 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 5,0 mm Výška: 51,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,58g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 160 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 6,1 mm Výška: 16,6 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 0,26g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 161 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,8 mm Výška: 21,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,15g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 162 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 18,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,09g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 163 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,8 mm Výška: 25,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,33g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: hnědočerná Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 164 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 7,0 mm Výška: 38,0 mm Průměr: Ø Váha: 0,86g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 165 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 5,8 mm Výška: 32,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,52g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 166 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,1 mm Výška: 16,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,26g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: černošedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 167 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,8 mm Výška: 21,6 mm Průměr: Ø Váha: 0,15g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 168 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,1 mm Výška: 18,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,09g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 169 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 4,1 mm Výška: 37,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,47g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světleokrová Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 170 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,2 mm Výška: 31,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,20g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěšedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 171 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 2,9 mm Výška: 19,4 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 0,54g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: zdobení plastickým páskem (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 172 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek střešní krytiny (prejzy)
Rozměry: Šířka: 6,9 mm Výška: 13,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,31g

Nález č. 173 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek tabulového skla (3)

Nález č. 174 (sonda 4, vrstva 3)

Popis: zlomek uhlíku

Nález č. 175 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 2,9 mm Výška: 19,5 mm Průměr: od 10 do 15 cm Váha: 2,37g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: zdobeno rýhami (1)
Třída: Haz1a

Nález č. 176 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,4 mm Výška: 52,4 mm Průměr: Ø Váha: 1,60g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 177 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,2 mm Výška: 26,3 mm Průměr: Ø Váha: 0,39g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 178 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek podstavy
Rozměry: Šířka: 1,7 mm Výška: 59,4 mm Průměr: Ø Váha: 1,35g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 179 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,5 mm Výška: 60,9 mm Průměr: Ø Váha: 2,57g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 180 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,5 mm Výška: 93,9 mm Průměr: Ø Váha: 3,30g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 181 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 6,8 mm Výška: 21,9 mm Průměr: Ø Váha: 1,99g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 182 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,9 mm Výška: 36,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,50g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 183 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,0 mm Výška: 23,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,87g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 184 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,5 mm Výška: 42,9 mm Průměr: Ø Váha: 0,78g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 185 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,9 mm Výška: 41,8 mm Průměr: Ø Váha: 0,58g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 186 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,5 mm Výška: 30,2 mm Průměr: Ø Váha: 0,53g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 187 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,1 mm Výška: 30,6 mm Průměr: Ø **Váha:** 0,48g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: černošedá Uvnitř: tmavězelená
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 188 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 1,3 mm Výška: 25,6 mm Průměr: Ø **Váha:** 0,58g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1b

Nález č. 189 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 3,6 mm Výška: 25,5 mm Průměr: Ø **Váha:** 1,01g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 190 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek střešní krytiny (prejzy)
Rozměry: Šířka: 9,5 mm Výška: 86,2 mm Průměr: Ø **Váha:** 37,26g

Nález č. 191 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomek strusky
Rozměry: Šířka: 6,1 mm Výška: 22,7 mm Průměr: Ø **Váha:** 2,63g

Nález č. 192 (sonda 4, vrstva 4)

Popis: zlomky zvířecích kostí (7)

Nález č. 192 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 2,1 mm **Výška:** 72,7 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 4,63g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** černošedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 193 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,0mm **Výška:** 33,9 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 1,36g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** tmavěšedá **Uvnitř:** tmavěšedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 194 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 1,1 mm **Výška:** 14,9 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,40g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** tmavěšedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 195 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 2,3 mm **Výška:** 36,2 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,62g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** světlešedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 196 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 1,7 mm **Výška:** 19,0 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,46g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** černošedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 197 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 0,5 mm **Výška:** 22,4 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 0,40g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** černošedá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz1a

Nález č. 198 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek strusky

Rozměry:

Šířka: 6,5 mm **Výška:** 18,4 mm **Průměr:** Ø **Váha:** 1,41g

Nález č. 199 (sonda 4, vrstva 5+6)

Popis: zlomek uhlíku

Nález č. 200 (sběr)

Popis: zlomek podstavy

Rozměry:

Šířka: 0,7 mm **Výška:** 45,5 mm **Průměr:** od 15 do 20 cm **Váha:** 2,25g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlešedá **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 201 (sběr)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 0,5 mm Výška: 54,5 mm Průměr: Ø **Váha:** 0,71g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: tmavěokrová Uvnitř: tmavěokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz2

Nález č. 202 (sběr)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 3,5 mm Výška: 23,3 mm Průměr: od 20 do 25 cm **Váha:** 2,37g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světleokrová
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: přehnutý oraj
Třída: Haz3

Nález č. 203 (sběr)

Popis: zlomek výduti
Rozměry: Šířka: 2,3 mm Výška: 21,2 mm Průměr: Ø **Váha:** 0,32g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený, glazura
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlehnědá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm
Výzdoba: zdobeno plastickými pásky (4)
Třída: Haz2

Nález č. 204 (sběr)

Popis: zlomek okraje
Rozměry: Šířka: 7,8 mm Výška: 24,3 mm Průměr: Ø **Váha:** 0,89g
Povrch: Vně: hlazený Uvnitř: hlazený
Barva: Vně: světlešedá Uvnitř: světlešedá
Výpal: tvrdý, stejnoměrný, redukční
Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm
Výzdoba: není
Třída: Haz1a

Nález č. 205 (sběr)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,8 mm **Výška:** 25,8 mm **Průměr:** Ø

Váha: 0,23g

Povrch: **Vně:** hlazený **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** černošedá **Uvnitř:** tmavěhnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 2 mm

Výzdoba: není

Třída: Haz3

Nález č. 206 (sběr)

Popis: zlomek výduti

Rozměry:

Šířka: 3,2 mm **Výška:** 30,1 mm **Průměr:** Ø

Váha: 0,67g

Povrch: **Vně:** hlazený, glazura **Uvnitř:** hlazený, glazura

Barva: **Vně:** světlehnědá **Uvnitř:** světlehnědá

Výpal: tvrdý, stejnoměrný, oxidační

Struktura keramické hmoty: ostřívo do 1 mm

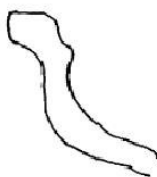
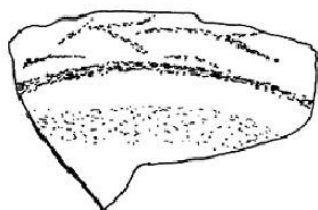
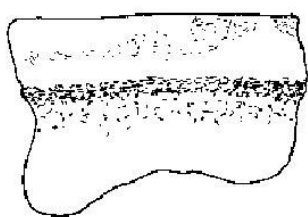
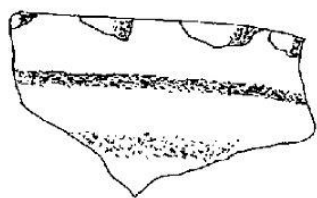
Výzdoba: není

Třída: Haz3

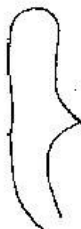
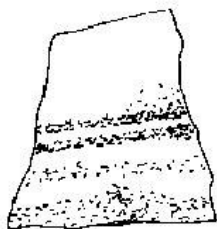
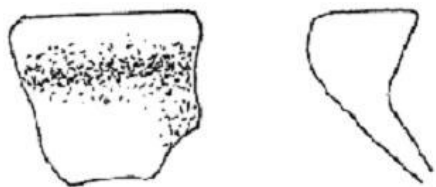
Nález č. 208 (sběr)

Popis: zlomky zvířecích kostí (1)

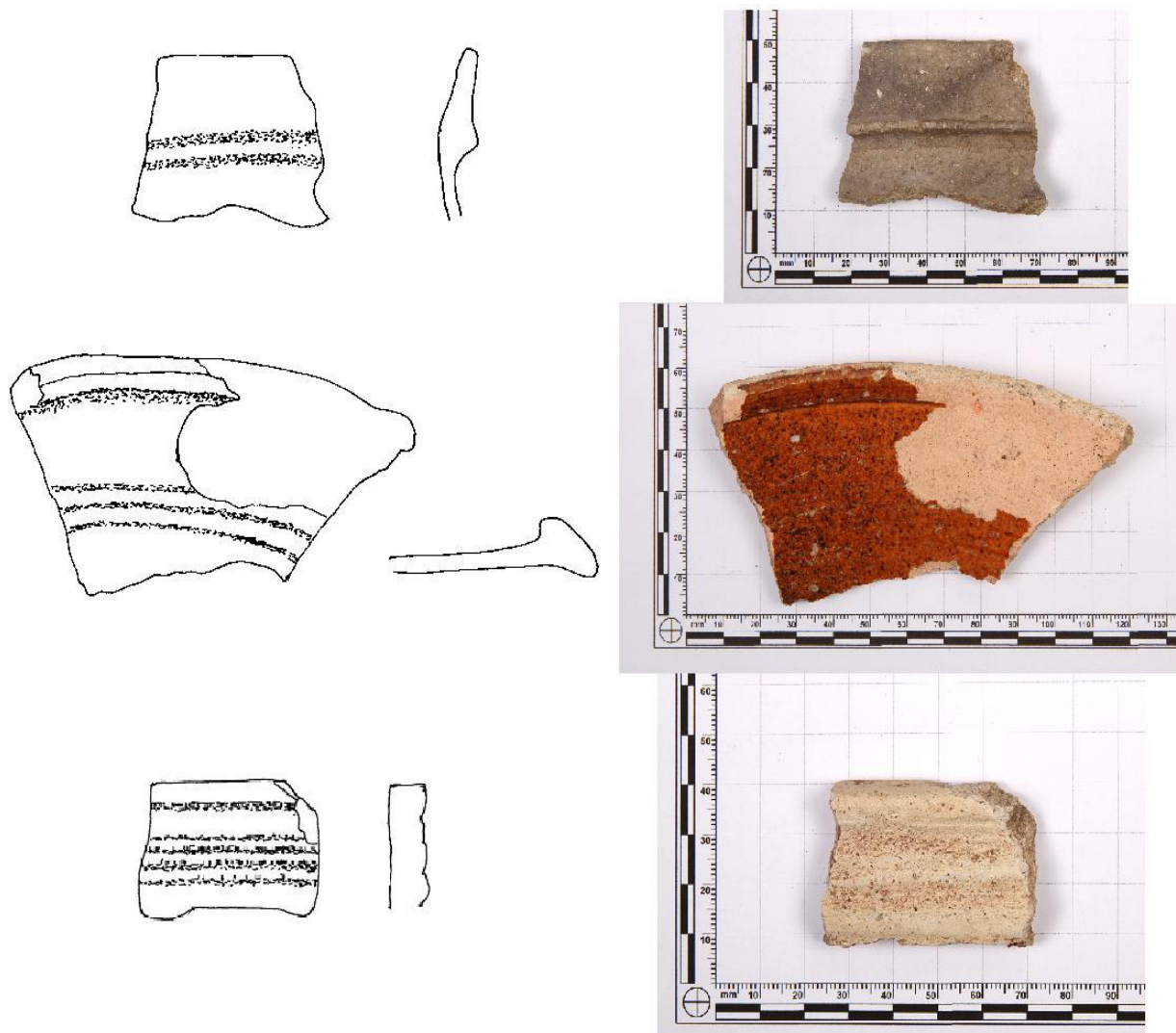
Obrazová příloha



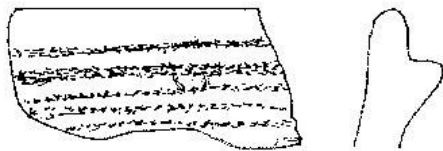
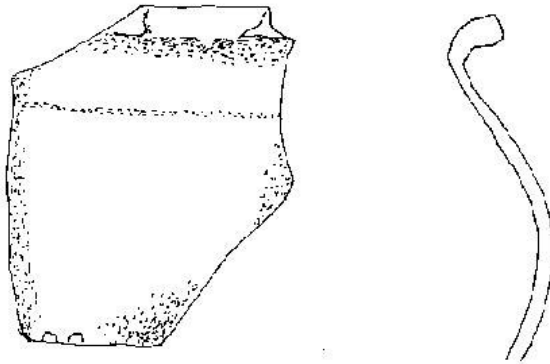
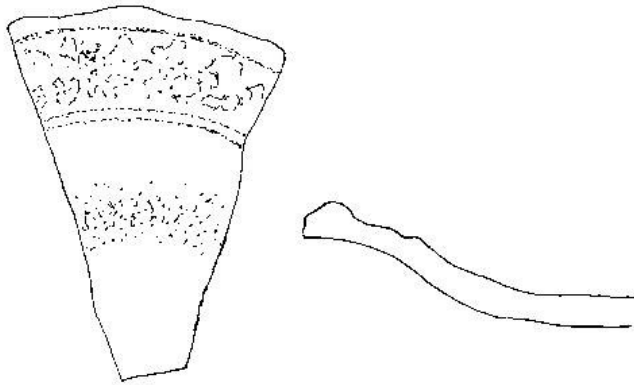
Obr. 1: Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 4, 18 a 39), (foto autor)



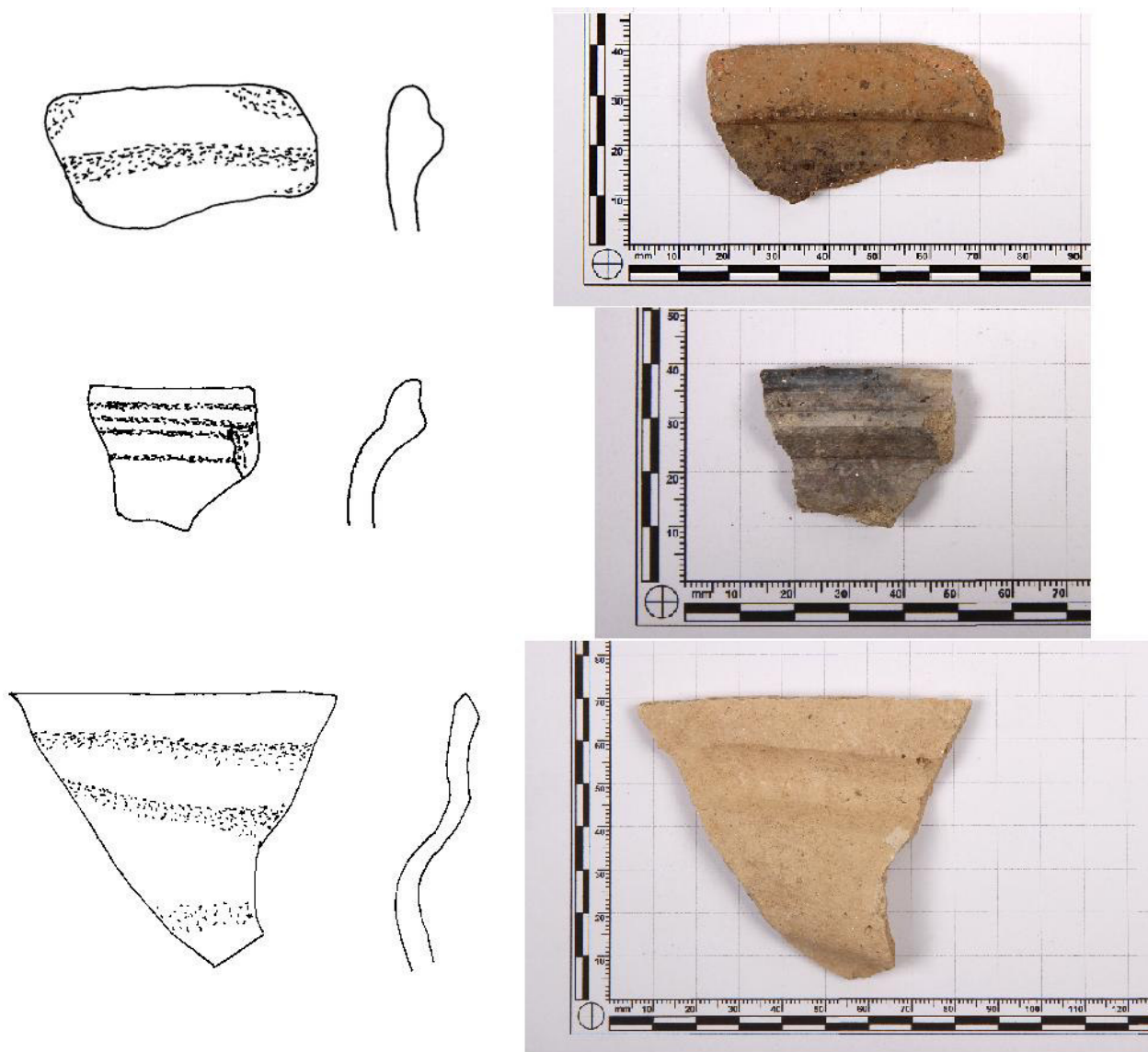
Obr. 2: Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 65, 106 a 107), (foto autor)



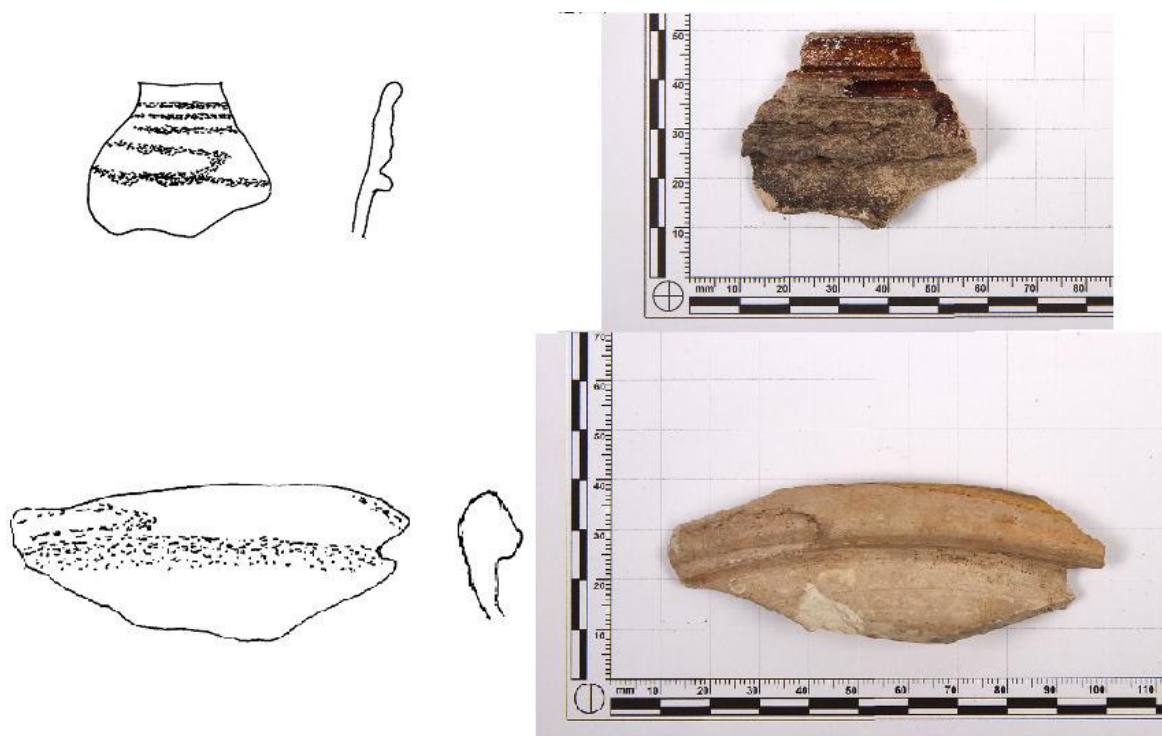
Obr. 3: Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 108, 121 a 144),
(foto autor)



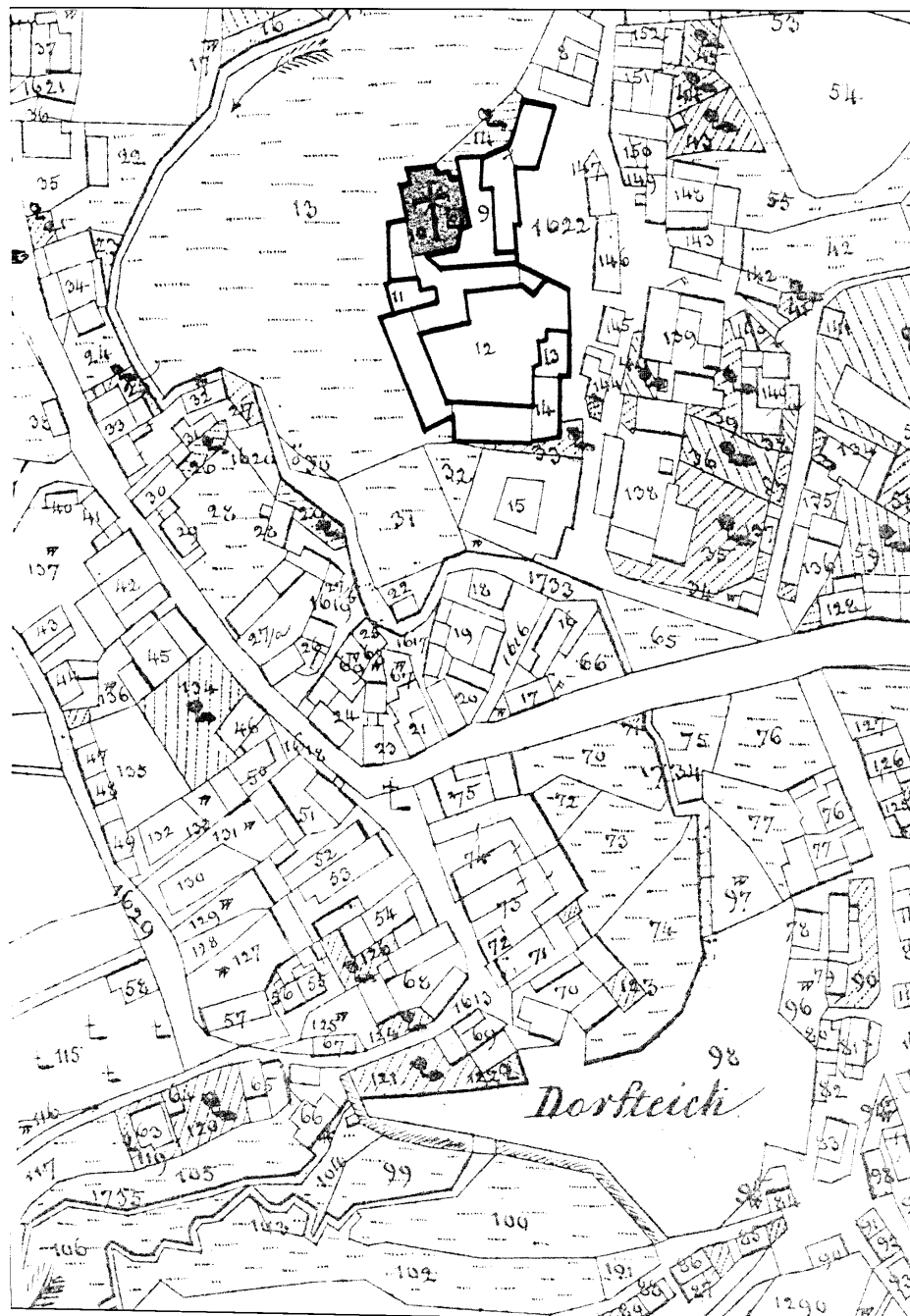
Obr. 4: Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 145, 146 a 152),
(foto autor)



Obr. 5: Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 154, 171 a 175),
(foto autor)



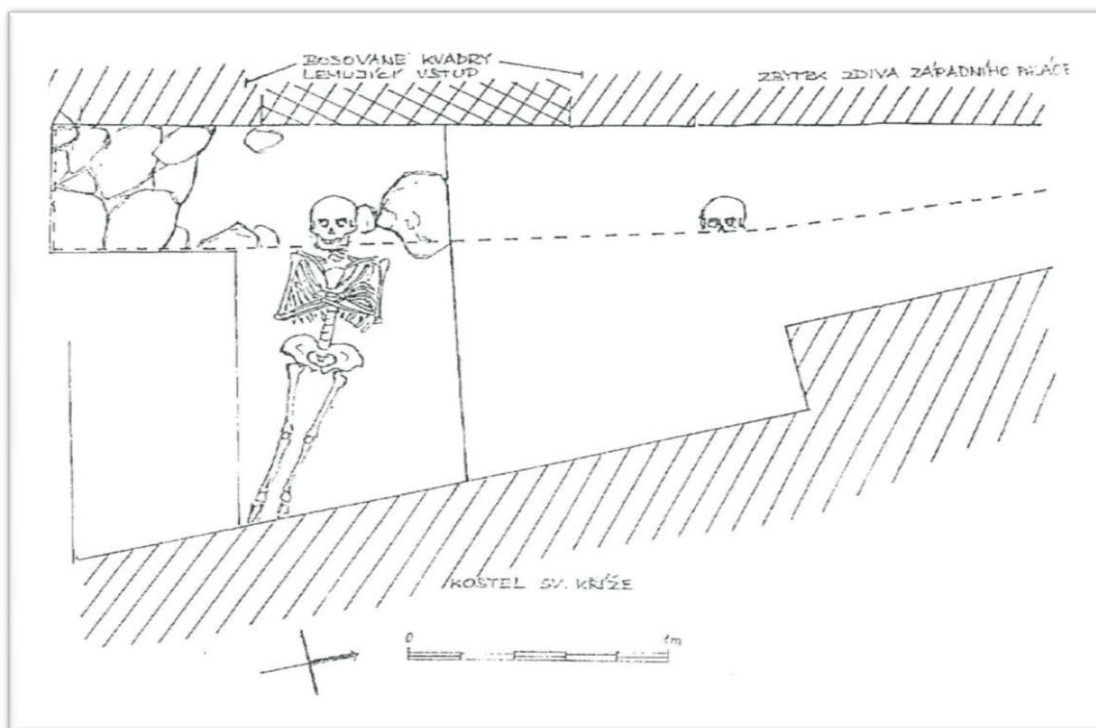
Obr. 6 Fotodokumentace k tabulce (zlomky č. 202 a 203), (foto auto



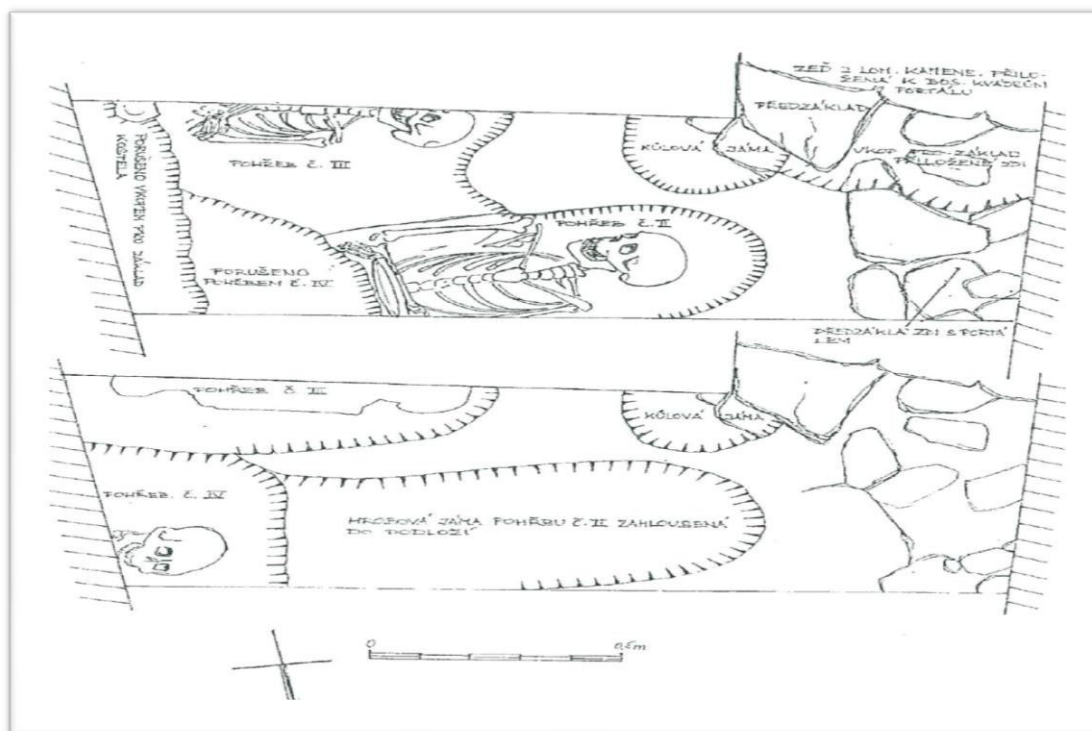
Obr. 7: Hazlov na mapě stabilního katastru z roku 1841, areál zámku je zvýrazněn spolu s hospodářským dvorem (Karel – Knoll 2003, 179).



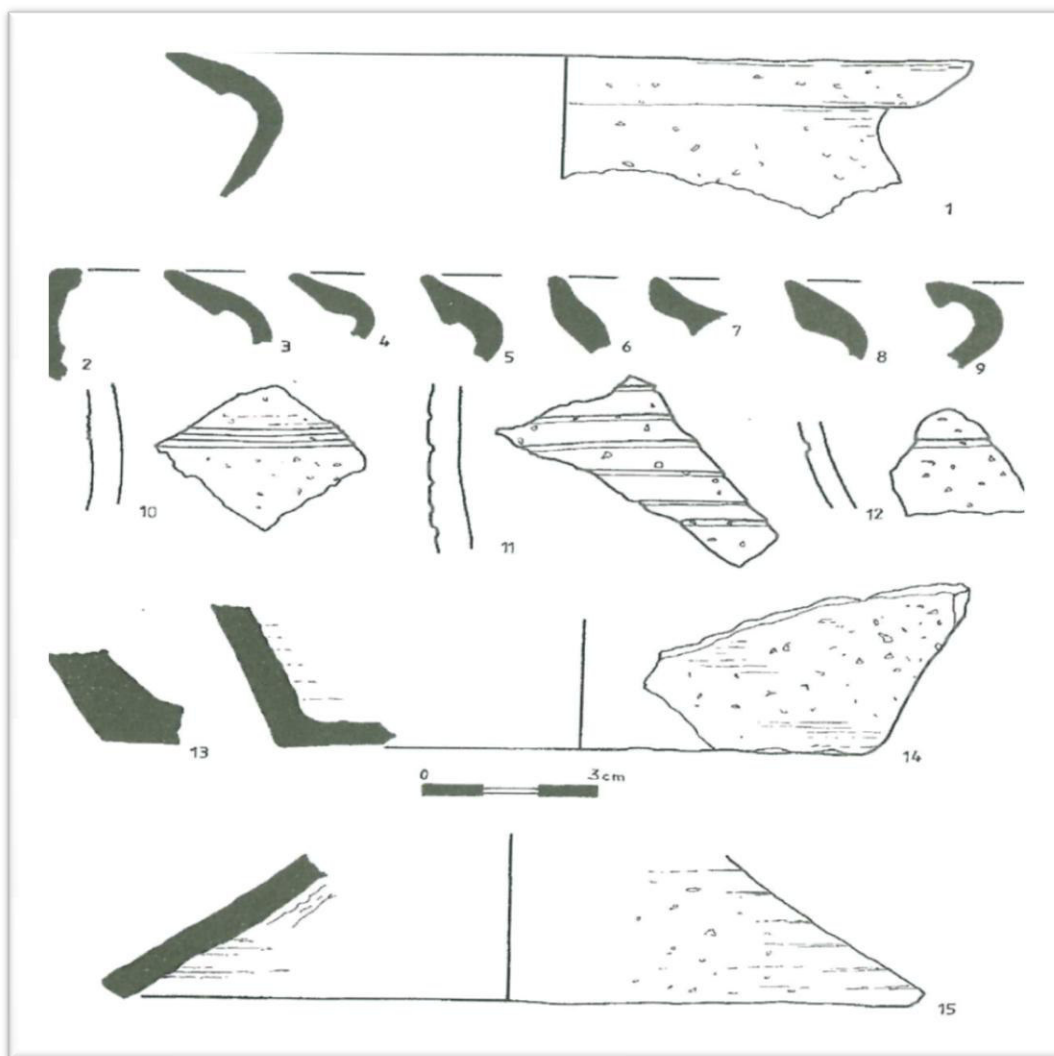
Obr. 8: Studie prostorových možností románské fáze hradu (černá výplň – dochované románské zdivo, čárkovaně – částečně dochované románské zdivo, tečkovaně – přepokládané zdivo, šrafovaně – prostor archeologického výzkumu, (Foster – Knoll – Karel, 22)



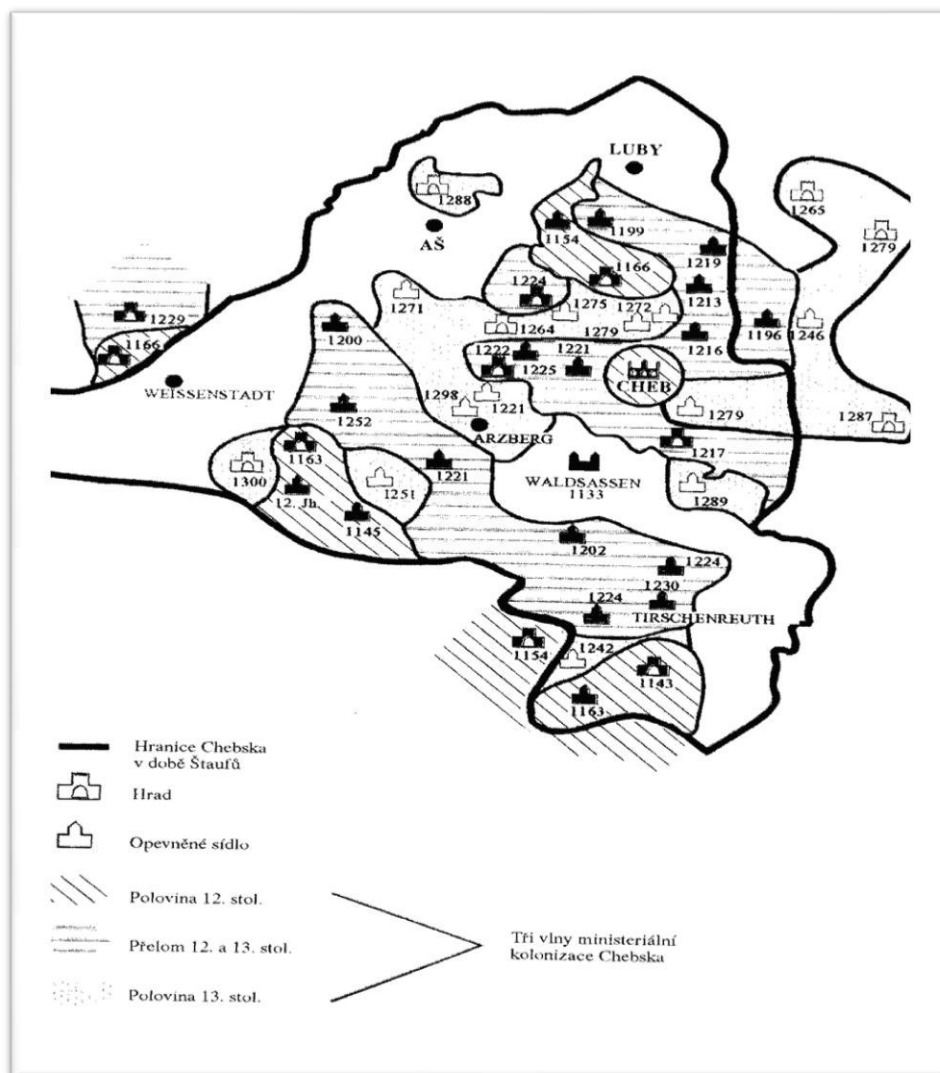
Obr. 9: Stratigraficky nejmladší úroveň pohřbů, (Foster – Knoll – Karel, 24)



Obr. 10: Druhá a třetí úroveň pohřbů, (Foster – Knoll – Karel, 25)



Obr. 11 Výběr z keramiky nalezené při archeologickém výzkumu,
(Foster – Knoll – Karel, 25)



Obr. 12: Ministeriální kolonizace Chebska (Kubů 1997, 126).










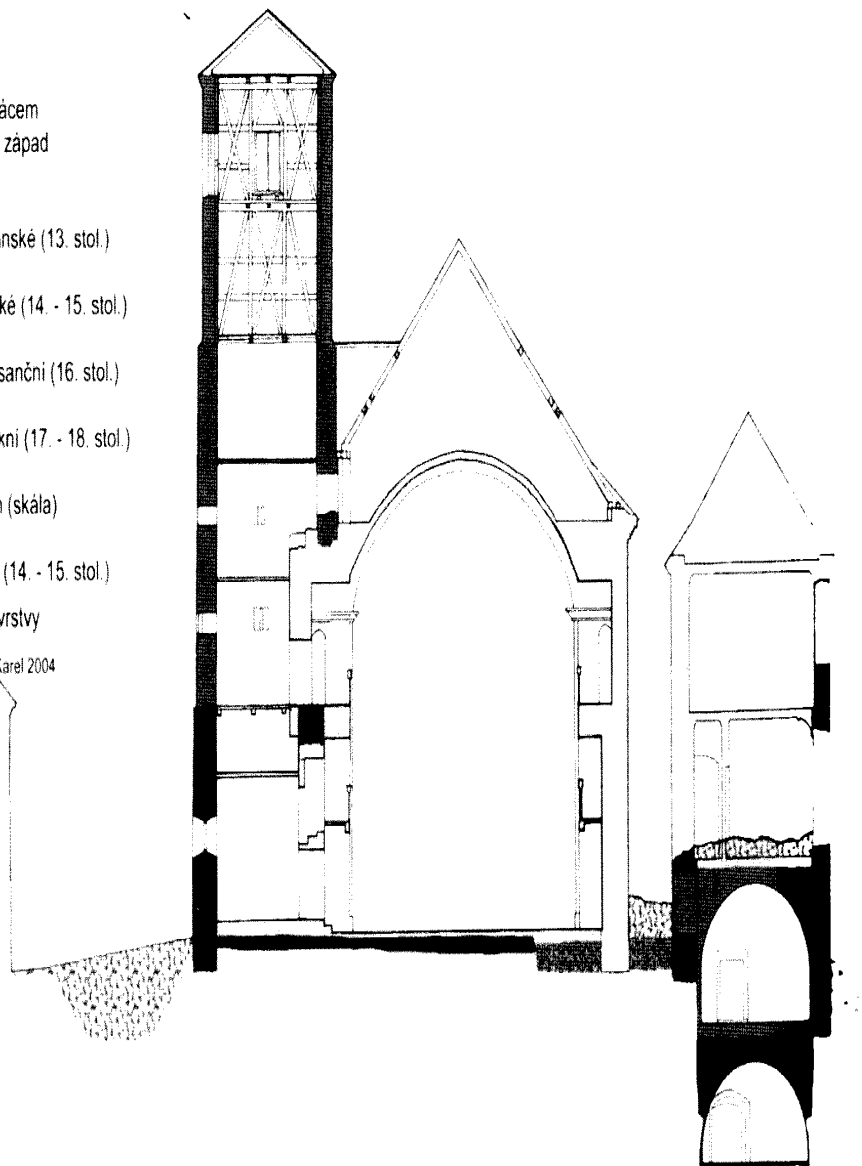
Obr. 13: Hazlov v roce 1996 (Kubů 1997, 116).

HAZLOV

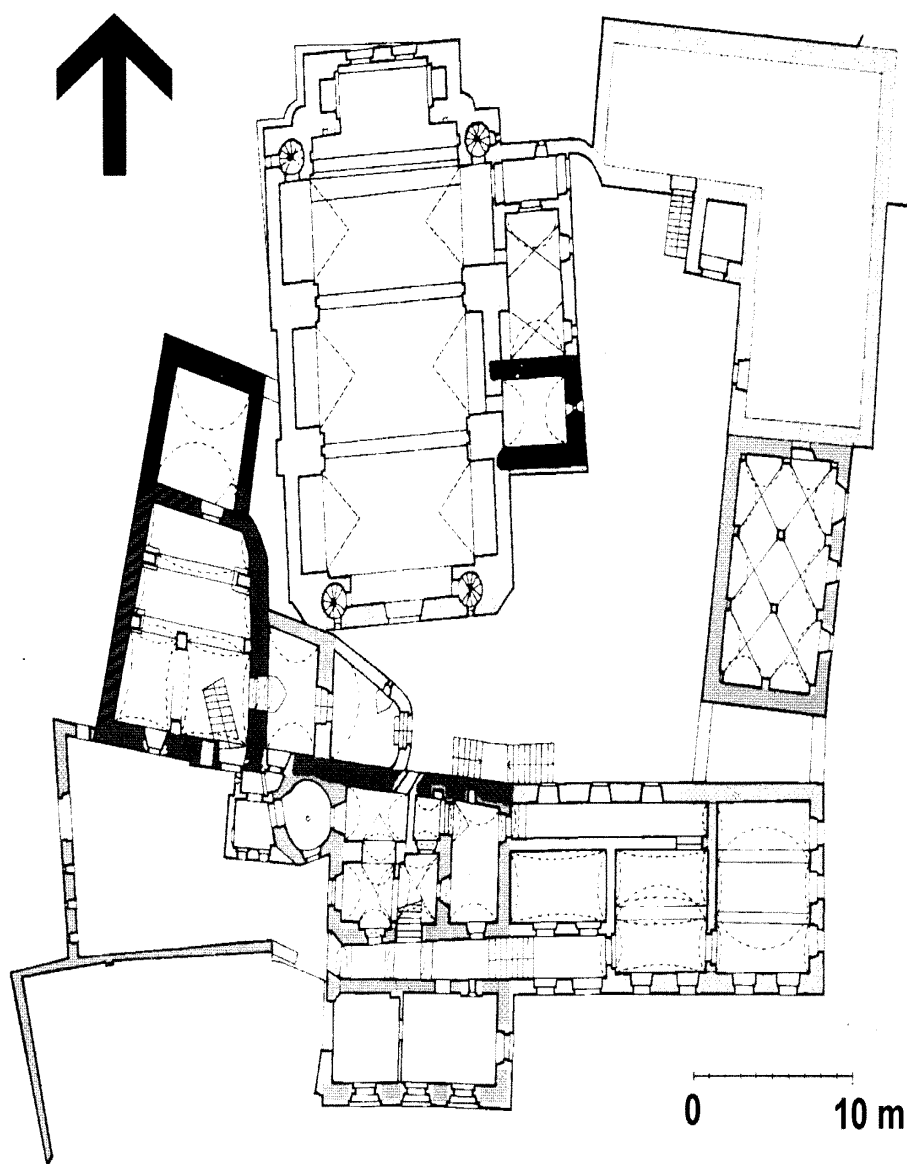
řez kostelem a palácem
ve směru východ - západ

Legenda

-  zdivo románské (13. stol.)
 -  zdivo gotické (14. - 15. stol.)
 -  zdivo renesanční (16. stol.)
 -  zdivo barokní (17. - 18. stol.)
 -  rostlý terén (skála)
 -  pohřebiště (14. - 15. stol.)
 -  novověké vrstvy
- zpracoval T. Karel 2004



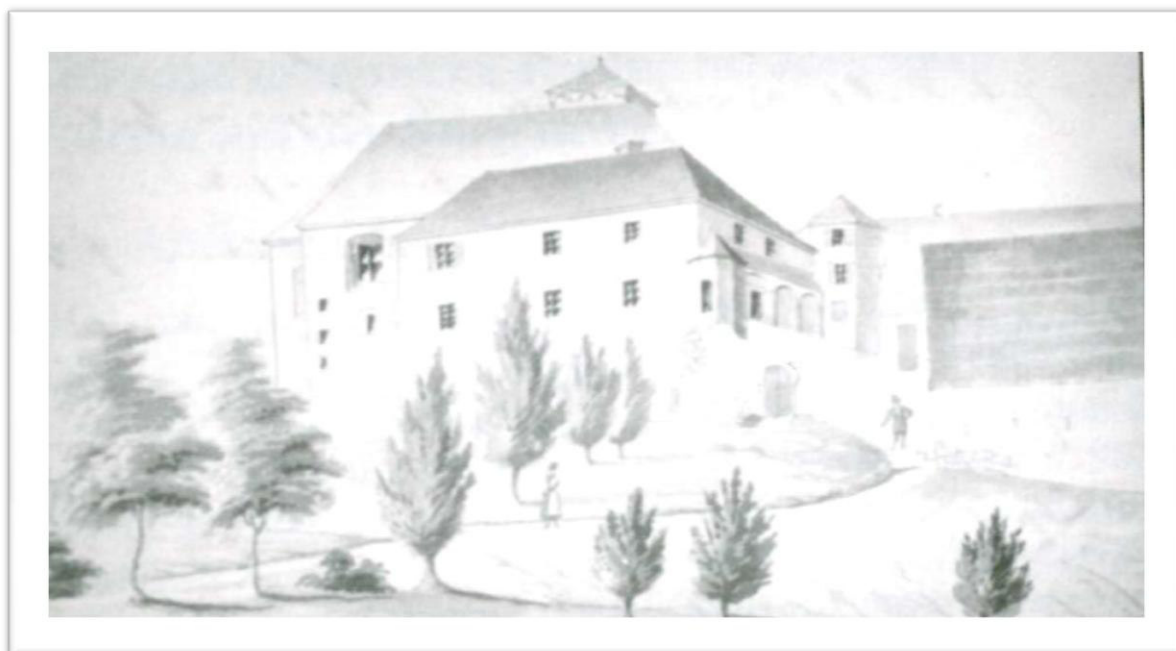
Obr. 14: Řez areálem ve směru východ – západ se stavebně historickým vyhodnocením konstrukcí (Karel – Knoll 2003, 182)



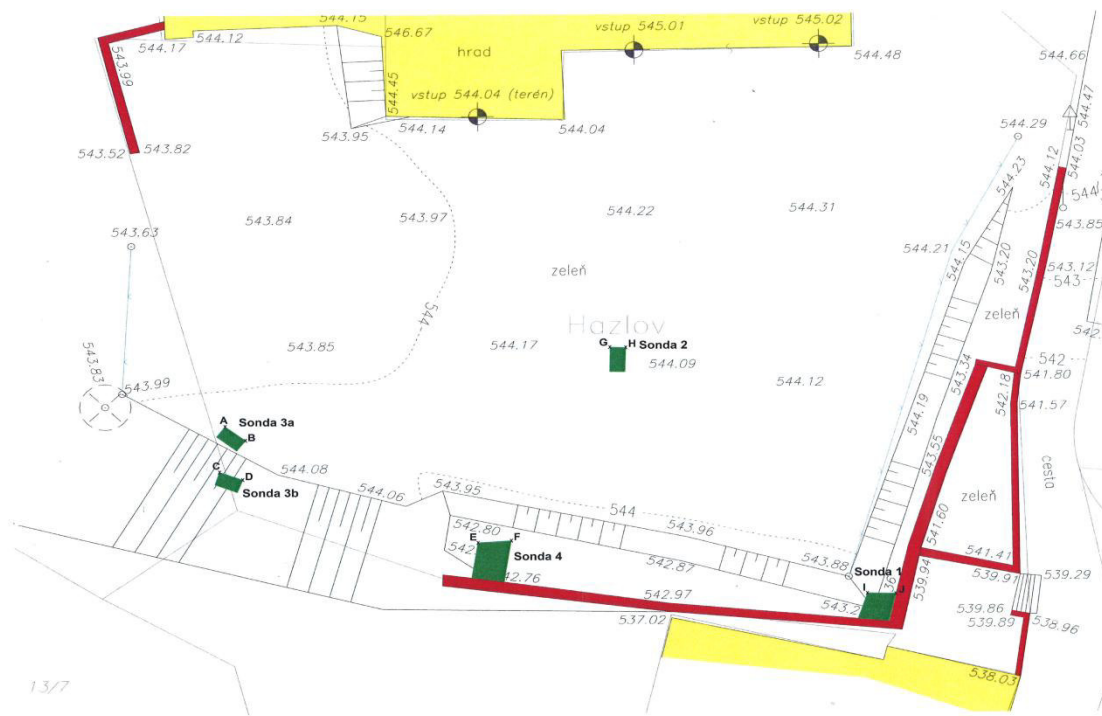
Obr. 15: Půdorys přízemí (Karel – Knoll 2003, 181).



Obr. 16: Celkový pohled na hrad od západu kolem roku 1820, (Karel – Knoll 2004, 25).



Obr. 17: Pohled od západu z roku 1843, (Karel – Knoll 2004, 26)



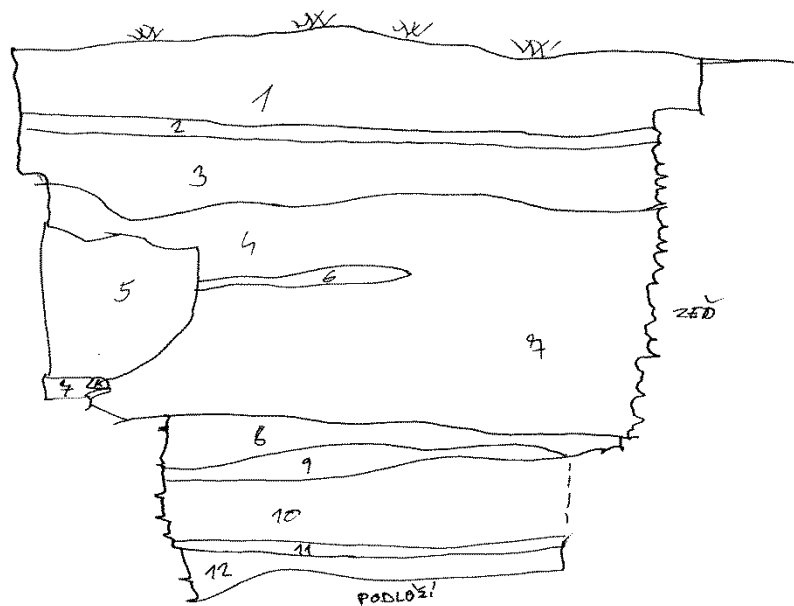
Obr. 18: Mapa zájmového území s vyznačenou plochou zkoumaných sond, (Beránek 2015)

Body	Souřadnice
A	50° 09' 26.9"N 12° 16' 24.6"E
B	50° 09' 26.8"N 12° 16' 24.7"E
C	50° 09' 26.7"N 12° 16' 24.6"E
D	50° 09' 26.7"N 12° 16' 24.7"E
E	50° 09' 26.6"N 12° 16' 25.5"E
F	50° 09' 26.6"N 12° 16' 25.7"E
G	50° 09' 27.2"N 12° 16' 25.8"E
H	50° 09' 27.2"N 12° 16' 25.9"E
I	50° 09' 26.6"N 12° 16' 26.8"E
J	50° 09' 26.6"N 12° 16' 26.9"E

Popis: souřadnice k obrázku č. 18



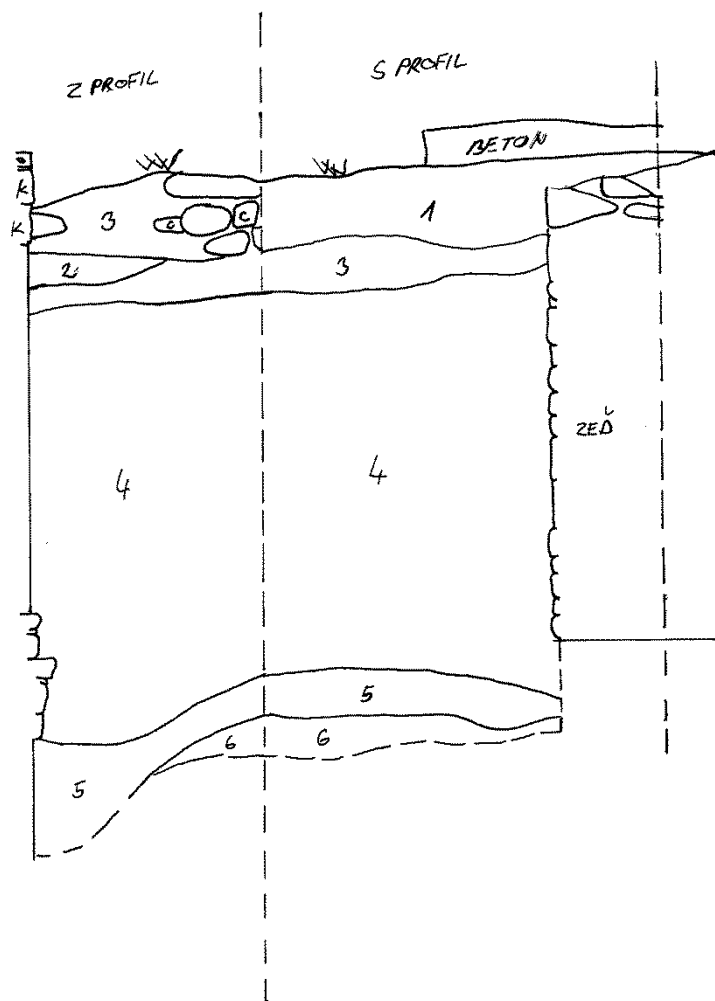
Obr.19: Rub a líc třikrejcaru Josefa I. z roku 1710, (Beránek 2015)



Obr. 20: Sonda č. 1 (horizont sonda 1 = 541,86 m n. m.)

Sonda 1	
č. vrstvy	popis
1	recent - luční drn, světle šedá hlína, stavební suť - četné úlomky cihel, betonu a malty
2	beton
3	stavební suť, četné kameny spojované maltou, úlomky cihel a malty, šedý písčitý zásyp
4	stavební suť, četné kameny spojované maltou, šedožlutý štěrkovitopísečný zásyp
5	šedookrový jíl, četné úlomky malty
6	šedohnědý jíl
7	hnědá hlína
8	popelovitá vrstva, četné uhlíky, opálené cihly a zlomky střešní krytiny
9	žlutý jíl promíšený s hnědou hlínou a stavební sutí, zlomky cihel a prejš
10	hnědá hlíny, zlomky cihel a uhlíky
11	okrovo žlutý jíl
12	hnědá jílovitá hlíny
13	podloží - žlutošedý písčitý jíl

Popis vrstev v sondě č. 1



Obr. 21: Sonda číslo 4 (horizont sonda 4 = 541,80 m n. m.)

Sonda 4	
č. vrstvy	popis
1	recent - luční drn, světle šedá hlína, stavební suť - četné úlomky cihel, betonu a malty
2	okrový písek
3	stavební suť, četné zlomky kamenů a cihel
4	stavební suť, četné zlomky kamenů, šedožlutý štěrkovitopísečný zásyp
5	hnědá hlína
6	podloží - šedožlutý písek

Popis vrstev v sondě č. 4